

**ΚΕΝΤΡΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ**

**ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ 2016
ΚΑΙ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ 2017**

**ΤΟΜΕΑΣ ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ
ΑΛΛΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ**

Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ) του Πανεπιστημίου Κύπρου είναι ένας ανεξάρτητος, μη κερδοσκοπικός οργανισμός με στόχο την προαγωγή της επιστημονικής γνώσης στα οικονομικά, κυρίως σε θέματα που ενδιαφέρουν την Κύπρο.

Στην πυραμίδα της διοικητικής ιεραρχίας του ΚΟΕ είναι το *Συμβούλιο* και το *Ακαδημαϊκό Συμβούλιο*. Το *Συμβούλιο* απαρτίζεται από εκπροσώπους του Πανεπιστημίου, καθώς και κυβερνητικών και άλλων οργανισμών που στηρίζουν οικονομικά το ΚΟΕ, και προτείνει θέματα για έρευνα. Το *Ακαδημαϊκό Συμβούλιο* απαρτίζεται από τους υπεύθυνους των ερευνητικών προγραμμάτων και μεριμνά για τη διεξαγωγή της έρευνας.

Χορηγοί ΚΟΕ (κατά αλφαβητική σειρά)

Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης

Κεντρική Τράπεζα Κύπρου

Πανεπιστήμιο Κύπρου

Τμήμα Οικονομικών Πανεπιστημίου Κύπρου

Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Υπουργείο Οικονομικών

Οι απόψεις που εκφράζονται στα δημοσιεύματα του ΚΟΕ είναι των συγγραφέων μόνο και δεν αντιπροσωπεύουν αναγκαστικά το ΚΟΕ και τους χορηγούς του.

Επιμέλεια: Σοφία Ν. Ανδρέου και Νικολέττα Πασιουρτίδου

Ευχαριστίες

Θερμές ευχαριστίες οφείλω στους χορηγούς και στα μέλη του Συμβουλίου του ΚΟΕ για τη συνεργασία και στήριξη που παρέχουν στη διεκπεραίωση του έργου του ΚΟΕ.

Επίσης, ένας μεγάλος αριθμός προσώπων και οργανισμών βοήθησαν στη διεκπεραίωση του έργου του ΚΟΕ στη διάρκεια του 2016. Η κα Κούλια Ονησιφόρου (Στατιστική Υπηρεσία), η κα Λουκία Νικολάου (Στατιστική Υπηρεσία), η κα Φανή Λαγού (Στατιστική Υπηρεσία), η κα Μαρία Μιχαήλ (Στατιστική Υπηρεσία), η κα Αντιγόνη Χριστοδούλου (Στατιστική Υπηρεσία), η κα Χριστιάνα Χατζηγεωργίου (Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας), ο κος Ηλίας Μαρκάτζη (Υπουργείο Εργασίας), η κα Ειρήνη Παπαδάμου (Τμήμα Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη) και ο κος Δημήτρης Παπαφιλίππου (JCC Payment Systems Ltd) παρείχαν πληροφορίες και στατιστικά στοιχεία για διάφορες έρευνες του ΚΟΕ.

Τέλος, εκφράζω θερμές ευχαριστίες στο διοικητικό και ερευνητικό προσωπικό του ΚΟΕ και του Πανεπιστημίου Κύπρου, ιδιαίτερα στους συναδέλφους ακαδημαϊκούς του Τμήματος Οικονομικών, που με διάφορους τρόπους συνέβαλαν στην εκπόνηση του ερευνητικού έργου που περιγράφεται σε αυτή την Έκθεση.

Όλοι οι πιο πάνω συνέβαλαν σημαντικά στη βελτίωση της έρευνας στο ΚΟΕ, όμως δεν έχουν καμιά ευθύνη για λάθη και παραλείψεις. Αυτή η ευθύνη είναι αποκλειστικά δική μου.

Καθηγητής Πάνος Πασιαρδής

Τέως Διευθυντής ΚΟΕ

31 Ιανουαρίου 2017

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή - Περίληψη.....	5
I. ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ 2016	6
I.1 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	6
I.1.1 Στελέχωση	6
I.1.2 Χρηματοδότηση.....	7
I.1.3 Διάχυση αποτελεσμάτων έρευνας.....	8
I.1.4 Συμμετοχή σε εργαστήρια/συναντήσεις/ομάδες εργασίας.....	10
I.1.5 Συνεργασίες.....	10
I.1.6 Κοινωνική προσφορά	10
I.2 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ.....	11
I.2.1 Τομέας Μικροοικονομικής Ανάλυσης και Ευημερίας.....	11
I.2.2 Τομέας Μακροοικονομικών Προβλέψεων και Ανάλυσης.....	15
I.2.3 Τομέας Απασχόλησης.....	17
I.2.4 Άλλα Ερευνητικά Προγράμματα	17
II. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ 2017	22
II.1 ΤΟΜΕΑΣ ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ	22
II.1.1 Άτυπες μορφές απασχόλησης στην Κύπρο: τάσεις και πολιτικές.....	22
II.1.2 Κοινωνική προστασία στην Κύπρο: προκλήσεις και πολιτικές.....	22
II.1.3 Οι επιδράσεις της οικονομικής κρίσης στην απασχόληση στην Κύπρο.....	23
II.1.4 Εισόδημα από κοινωνική ασφάλιση και η απόφαση συνταξιοδότησης στην Κύπρο.....	24
II.1.5 Μισθοί και παραγωγικότητα στην κυπριακή οικονομία.....	25
II.1.6 Κατασκευή δεικτών παραγωγικότητας.....	26
II.2 ΤΟΜΕΑΣ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ	28
II.2.1 Προβλέψεις για την κυπριακή οικονομία και δείκτες οικονομικού κλίματος.....	28
II.2.2 Προβλέψεις ρυθμού ανάπτυξης τομέων της κυπριακής οικονομίας.....	29
II.2.3 Μακροοικονομετρικό μοντέλο τομέων της κυπριακής οικονομίας.....	29
II.2.4 Μοντελοποίηση της αστάθειας (volatility) στις τιμές κατοικιών.....	30
II.2.5 Τριμηνιαίοι δείκτες τιμών ακινήτων ΚΟΕ.....	32
II.3 ΤΟΜΕΑΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	34
II.4 ΑΛΛΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ.....	35
II.4.1 Ασύμμετρη προσαρμογή λιανικών τιμών καυσίμων στην Κύπρο και την Ευρώπη.....	35
II.4.2 Τα εμπειρικά γεγονότα της οικονομικής ανισότητας και κοινωνικών ευκαιριών στην Κύπρο.....	35

Π.4.3 Οι οικονομικές προσδοκίες υποψήφιων φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.....	36
Π.4.4 Μακροχρόνιος ενεργειακός σχεδιασμός στην Κύπρο	37
Π.4.5 Ερευνητικό πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας (ERC-PoC) "MONITOR"	38
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ 2016	39
ΔΟΚΙΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ/ΑΝΑΛΥΣΗΣ	39
ΑΡΘΡΑ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ 'CYPRUS ECONOMIC POLICY REVIEW'	40
ΑΡΘΡΑ ΣΤΟ ΔΕΛΤΙΟ 'ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ'	41

Εισαγωγή - Περίληψη

Στα θέματα που ερευνήθηκαν στο Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ) το 2016 περιλαμβάνονται τα ακόλουθα: η εξέταση πολιτικών ελάχιστου εισοδήματος στην Κύπρο και την Ευρώπη, η εκτίμηση του παραγωγικού χάσματος στην Κύπρο και την ΕΕ, η ανάλυση των επιδόσεων και οικονομικών προσδοκιών φοιτητών χαμηλού κοινωνικοοικονομικού επιπέδου, η διερεύνηση παραγόντων που επηρεάζουν την παραγωγικότητα και οικονομική ανάπτυξη των ευρωπαϊκών οικονομιών καθώς και η εκτίμηση της επίδρασης των δημόσιων υποδομών στην παραγωγικότητα.

Η έρευνα στο ΚΟΕ κατά το 2016 επικεντρώθηκε, επίσης, στη διερεύνηση του ρόλου των στοιχείων Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας στην πρόβλεψη του ΑΕΠ και στην αναθεώρηση της μεθοδολογίας εκτίμησης του τριμηνιαίου δείκτη τιμών ακινήτων του ΚΟΕ. Επιπλέον, βασική δραστηριότητα στο ΚΟΕ είναι η κατασκευή και ανάλυση των προβλέψεων για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και τον πληθωρισμό στην Κύπρο, που δημοσιεύονται σε τριμηνιαία βάση, καθώς και η ανάλυση των στοιχείων από τις Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύονται μηνιαίως.

Άλλα θέματα που εξετάστηκαν το 2016 ήταν: η μελέτη των παραγόντων που επηρεάζουν τις τιμές των ακινήτων διεθνώς, η ανάλυση μιας πρότασης για μια πράσινη φορολογική μεταρρύθμιση στην Κύπρο και η παρουσίαση του τρόπου ενσωμάτωσης και αξιολόγησης οικονομικών αποδεικτικών στοιχείων στο πλαίσιο του δικαίου του ανταγωνισμού στην Κύπρο.

Η διάχυση των αποτελεσμάτων της έρευνας του ΚΟΕ γίνεται με το περιοδικό *Cyprus Economic Policy Review* και τα ενημερωτικά δελτία *Οικονομική Έρευνα*, *Σχόλιο Οικονομικής Πολιτικής*, *Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας*, *Οικονομικές Προοπτικές και Ανάλυση Παραγωγικότητας*. Στη σειρά Δοκίμια Οικονομικής Πολιτικής/Ανάλυσης παρουσιάζονται οι μεθοδολογίες καθώς και λεπτομερή αποτελέσματα αναλύσεων. Αποτελέσματα των ερευνών του ΚΟΕ παρουσιάζονται σε ημερίδες και συνέδρια.

Η έρευνα κατά τη διάρκεια του 2016 χρηματοδοτήθηκε από:

- (α) χορηγίες που εξασφάλισε το ΚΟΕ ανταγωνιστικά από την Ευρωπαϊκή Ένωση,
- (β) εισφορές από το Υπουργείο Οικονομικών, το Υπουργείο Εργασίας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, τη Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης, και την Κεντρική Τράπεζα, και
- (γ) χορηγία από την Ελληνική Τράπεζα.

Σε ό,τι αφορά στην οργάνωση, το ΚΟΕ εξακολουθεί να δίνει έμφαση στην ποιοτική έρευνα και την αναβάθμιση του προσωπικού με τη δημιουργία θέσεων μεταδιδακτορικού επιπέδου. Παράλληλα, συνεχίζεται η ενίσχυση της ακαδημαϊκής έρευνας και η διεθνής προβολή του ερευνητικού έργου του ΚΟΕ.

I. ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ 2016

I.1 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

I.1.1 Στελέχωση

Το 2016 εργάστηκαν στο Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ) – εκτός του Διευθυντή, της Βοηθού Διευθύντριας και της Γραμματέας – έντεκα Μεταπτυχιακοί Συνεργάτες και Ειδικοί Επιστήμονες.

Επιπλέον, με το ΚΟΕ συνεργάστηκαν συνολικά οκτώ Ακαδημαϊκοί Σύμβουλοι, στην πλειοψηφία τους μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Οικονομικών του Πανεπιστημίου Κύπρου.¹ Οι Καθ. Πάνος Πασιαρδής, Καθ. Θεοφάνης Μαμουνέας, Καθ. Χριστόφορος Πισσαρίδης, Καθ. Έλενα Ανδρέου, Καθ. Σωφρόνης Κληρίδης και Αναπλ. Καθ. Αντρος Κούρτελλος, αποτελούσαν το 2016 το Ακαδημαϊκό Συμβούλιο.

Στις 31 Αυγούστου 2016, ο Καθ. Πάνος Πασιαρδής αφυπηρέτησε από τη θέση του Διευθυντή του ΚΟΕ. Από την 1η Σεπτεμβρίου 2016 νέα Διευθύντρια του ΚΟΕ είναι η καθηγήτρια του Τμήματος Οικονομικών του Πανεπιστημίου Κύπρου Έλενα Ανδρέου. Σύμφωνα με τους κανονισμούς του Πανεπιστημίου ο Διευθυντής έχει την αρμοδιότητα για τη διεξαγωγή της έρευνας στο ΚΟΕ.

Ο Καθ. Πανος Πασιαρδής είναι κάτοχος διδακτορικού από το Πανεπιστήμιο του Λονδίνου (Birkbeck College) και, μεταξύ άλλων, έχει εργαστεί στο διεθνούς φήμης Institute for Fiscal Studies και διδάξει στο City University (UK). Η άριστη επιστημονική προσφορά του περιλαμβάνει βιβλία και πολλά άρθρα, που έχουν δημοσιευτεί στα εγκυρότερα διεθνή επιστημονικά περιοδικά, όπως American Economic Review, International Economic Review, Journal of Public Economics, The Review of Economics and Statistics, The Economic Journal κ.α. Παράλληλα, έχει δημοσιεύσει μεγάλο αριθμό μελετών σε θέματα της Κυπριακής Οικονομίας, που είχαν εκτενή κάλυψη στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, απετέλεσαν σημείο αναφοράς στη δημόσια συζήτηση και είχαν επιρροή στη διαμόρφωση κοινωνικοοικονομικής πολιτικής. Ο Καθ. Πασιαρδής διετέλεσε Πρόεδρος του Τμήματος Οικονομικών στα αρχικά στάδια ίδρυσής του, με καταλυτική συνεισφορά στο διδακτικό, διοικητικό και ερευνητικό έργο. Το 2002, με δική του πρωτοβουλία, ιδρύθηκε το ΚΟΕ του οποίου ήταν Διευθυντής μέχρι την αφυπηρέτησή του στις 31 Αυγούστου 2016. Διετέλεσε πρόεδρος των Συγκλητικών Επιτροπών Οικονομικών και Έρευνας και είχε, γενικά, σημαντική εισφορά στη διαμόρφωση του Πανεπιστημίου Κύπρου. Ο Καθ. Πάνος Πασιαρδής έχει εκλεγεί Ομότιμος Καθηγητής στο Τμήμα Οικονομικών του Πανεπιστημίου Κύπρου και θα συνεχίσει να προσφέρει τις υπηρεσίες του στο ΚΟΕ ως Ανώτερος Ακαδημαϊκός Σύμβουλος.

Η Έλενα Ανδρέου είναι καθηγήτρια Οικονομετρίας στο Τμήμα Οικονομικών του Πανεπιστημίου Κύπρου και η νέα Διευθύντρια του ΚΟΕ. Είναι κάτοχος πτυχίου στα Οικονομικά και Στατιστική από το Queen Mary και Westfield College του Πανεπιστημίου του Λονδίνου (1991), μεταπτυχιακού στα Χρηματοοικονομικά (MBA in Finance) από το Πανεπιστήμιο του Nottingham (1993) και διδακτορικού στην Οικονομετρία από το Πανεπιστήμιο του Manchester (1998). Τα ερευνητικά και διδακτικά της ενδιαφέροντα είναι στο χώρο της χρηματοοικονομικής οικονομετρίας και της οικονομετρίας χρονοσειρών, συμπεριλαμβανομένου προβλέψεων, μοντέλα κοινών παραγόντων και εκτίμηση

¹ Η απασχόληση Ακαδημαϊκών Συμβούλων στο ΚΟΕ είναι εξαιρετικά χρήσιμη γιατί ενισχύει τη συνεργασία των ερευνητών του ΚΟΕ με έμπειρους ακαδημαϊκούς και αναβαθμίζει την ποιότητα της έρευνας. Επιπλέον, ενισχύει τη συνεργασία του ΚΟΕ με το Τμήμα Οικονομικών του Πανεπιστημίου Κύπρου και με άλλα κέντρα οικονομικής έρευνας στην Κύπρο και το εξωτερικό.

μεταβλητότητας. Η Καθ. Έλενα Ανδρέου έχει δημοσιεύσει σε κορυφαία ακαδημαϊκά περιοδικά οικονομικών και οικονομετρίας, όπως Review of Economics and Statistics, Journal of Econometrics, Journal of Business και Economic Statistics and Journal of Applied Econometrics. Επίσης, η Καθ. Έλενα Ανδρέου έχει διατελέσει associate editor σε κορυφαία ακαδημαϊκά περιοδικά όπως Journal of Business and Economic Statistics και Journal of Financial Econometrics και έχει συντονίσει ερευνητικά προγράμματα που χρηματοδοτήθηκαν από διάφορους φορείς της Ευρώπης, συμπεριλαμβανομένου του αναγνωρισμένου κύρους Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας (ERC).

Επίβλεψη έρευνας

Στη διάρκεια του 2016 ο Καθ. Π. Πασιαρδής επέβλεψε την έρευνα στους τομείς «Μικροοικονομικής Ανάλυσης και Ευημερίας» και «Άλλα Ερευνητικά Προγράμματα» και η Καθ. Έλενα Ανδρέου, επέβλεψε την έρευνα στον τομέα «Μακροοικονομικών Προβλέψεων και Ανάλυσης». Τέλος, ο Καθ. Χριστόφορος Πισσαρίδης επέβλεψε την έρευνα στον τομέα «Απασχόληση».

I.1.2 Χρηματοδότηση

Συνεχιζόμενα ερευνητικά προγράμματα

Joint Harmonised EU Programme of Business and Consumer Surveys (Cyprus): Χρηματοδότηση ύψους €1.568.880 από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Υπουργείο Οικονομικών για τη διεξαγωγή των Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας στην Κύπρο για την περίοδο Μαΐου 2015 – Απριλίου 2021. Το πρόγραμμα αποτελεί μέρος του εναρμονισμένου προγράμματος Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Joint Harmonised European Union Programme of Business and Consumer Surveys) όπου συμμετέχουν όλες οι χώρες μέλη καθώς και υπό ένταξη χώρες. Το πρόγραμμα διενεργείται σε συνεργασία με την εταιρεία RAI Consultants Ltd, με συντονιστή τον Καθ. Πάνο Πασιαρδή.

Ερευνητικό πρόγραμμα MONITOR: Χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας - ERC (Proof of Concept Grant) για την περίοδο 2015-2017 με ακαδημαϊκό υπεύθυνο την Καθ. Έλενα Ανδρέου. Το ερευνητικό πρόγραμμα αποσκοπεί στην εφαρμογή νέων μεθόδων μοντελοποίησης διακύμανσης χρονοσειρών με μεγάλες βάσεις δεδομένων, μειχτές συχνότητες, πιθανές δομικές αλλαγές που είναι χρήσιμες τόσο για προβλέψεις καθώς και οικονομική πολιτική.

Νέα ερευνητικά προγράμματα

The Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe (SHARE): Χρηματοδότηση ύψους €35.845 από το Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe - European Research Infrastructure Consortium (SHARE-ERIC) για την επέκταση της κάλυψης της έρευνας SHARE στην Κύπρο. Η έρευνα SHARE αποσκοπεί στη συλλογή στατιστικών στοιχείων μέσω προσωπικών συνεντεύξεων από άτομα ηλικίας 50 ετών και άνω. Τα δεδομένα αυτά μπορούν να χρησιμοποιηθούν για έρευνα σε θέματα που αφορούν στην υγεία, γήρανση και συνταξιοδότηση στην Ευρώπη με στόχο την ανάδειξη συμπερασμάτων πολιτικής. Διεξάγεται κάθε δύο χρόνια και το 2015 ολοκληρώθηκε το έκτο ερευνητικό κύμα συλλογής στοιχείων με τη συμμετοχή είκοσι χωρών. Στο έβδομο κύμα συλλογής στοιχείων, που θα πραγματοποιηθεί το 2017, θα περιληφθούν όλες οι 28 χώρες της ΕΕ. Το πρόγραμμα ξεκίνησε τον Μάιο του 2016 και συντονίζεται από τον Επίκουρο Καθ. του Τμήματος Οικονομικών, Νικόλαο Θεοδωρόπουλο.

Προβλέψεις και ανάλυση για τομείς της κυπριακής οικονομίας: Ετήσια εισφορά ύψους €40.000 από την Κεντρική Τράπεζα και το Υπουργείο Οικονομικών για επέκταση του Τομέα Μακροοικονομικών Προβλέψεων και Ανάλυσης. Στόχος της έρευνας είναι η ανάπτυξη μοντέλων για τη συστηματική

κατασκευή βραχυπρόθεσμων προβλέψεων του ρυθμού ανάπτυξης τομέων της κυπριακής οικονομίας καθώς και για σκοπούς οικονομικής ανάλυσης σε κλαδικό επίπεδο.

EUROMOD update2-Microsimulation tool: Χρηματοδότηση ύψους €7.667 από την Ευρωπαϊκή Ένωση για την παροχή υπηρεσιών διατήρησης και ενημέρωσης (update) του μοντέλου φοροπαροχών της Κυπριακής οικονομίας που είναι ενσωματωμένο στο μοντέλο φοροπαροχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης EUROMOD. Στόχος του μοντέλου EUROMOD είναι η μελέτη των επιπτώσεων των φορολογικών και επιδοματικών πολιτικών στην κατανομή του εισοδήματος, φτώχεια, συμμετοχή στην αγορά εργασίας και απασχόληση στις διάφορες χώρες της ΕΕ αλλά και στην ΕΕ σαν σύνολο. Το πρόγραμμα ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2017 και συντονίζεται από τον Καθ. Πάνο Πασιαρδή.

Εισφορές

Μέρος της χρηματοδότησης του ΚΟΕ το 2016 προήλθε από εισφορές των πιο κάτω οργανισμών:

- Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης
- Κεντρική Τράπεζα
- Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
- Υπουργείο Οικονομικών

Επίσης, εισέφεραν σε είδος το:

- Τμήμα Οικονομικών, με την παραχώρηση του μισού χρόνου ενός Καθηγητή για να εκτελεί χρέη Διευθυντή του ΚΟΕ, και
- Πανεπιστήμιο Κύπρου, με την παραχώρηση μιας γραμματέας, χώρου στέγασης και γραφειακού εξοπλισμού.

I.1.3 Διάχυση αποτελεσμάτων έρευνας

Περιοδικό Cyprus Economic Policy Review

Το αγγλόγλωσσο εξαμηνιαίο περιοδικό Cyprus Economic Policy Review (CyEPR), το οποίο εκδίδεται από το ΚΟΕ σε εξαμηνιαία βάση από το 2007, είναι ένα βασικό μέσο διάχυσης των αποτελεσμάτων της έρευνας που γίνεται στο ΚΟΕ, τόσο στην Κύπρο όσο και το εξωτερικό. Το CyEPR, επίσης, φιλοξενεί άρθρα από άτομα που δεν εργάζονται στο ΚΟΕ, όπως μέλη της Κυπριακής Εταιρείας Οικονομικών Μελετών (Cyprus Economic Society) και γενικότερα της ακαδημαϊκής και ευρύτερης επιστημονικής κοινότητας της Κύπρου και του εξωτερικού. Ενθαρρύνεται, επίσης, η δημοσίευση σχολίων και συζητήσεων σε θέματα επίκαιρου οικονομικού ενδιαφέροντος. Στόχος του CyEPR είναι η δημοσίευση υψηλής ποιότητας άρθρων που απευθύνονται σε φορείς σχεδιασμού οικονομικής πολιτικής, τεχνοκράτες, καθώς και επαγγελματίες και καλύπτουν θέματα τοπικού και διεθνούς ενδιαφέροντος.

Ενημερωτικό Δελτίο «Οικονομική Έρευνα»

Συνεχίστηκε η έκδοση ενημερωτικού δελτίου με τίτλο «Οικονομική Έρευνα», που κυκλοφορεί από το Φεβρουάριο του 2004. Το περιεχόμενο του βασίζεται, κυρίως, στην έρευνα που διεξάγει το ΚΟΕ. Συγκεκριμένα, παρουσιάζει συνοπτικά και σε απλή γλώσσα τα αποτελέσματα της έρευνας και παραπέμπει τους ενδιαφερόμενους στα σχετικά ΔΟΠ/ΔΟΑ και άρθρα στο περιοδικό Cyprus Economic Policy Review. Παράλληλα ενημερώνει τους ενδιαφερόμενους για εξελίξεις στο ΚΟΕ και το Τμήμα Οικονομικών του Πανεπιστημίου Κύπρου. Η «Οικονομική Έρευνα» τοποθετείται στην ιστοσελίδα του Κέντρου και αποστέλλεται ηλεκτρονικά σε μεγάλο αριθμό παραληπτών στην Κύπρο, την Ελλάδα και άλλες χώρες. Από το 2013 εκδίδεται σε εξαμηνιαία βάση τους μήνες Μάρτιο και Οκτώβριο.

Σχόλια Οικονομικής Πολιτικής

Το ΚΟΕ δημοσιεύει άρθρα στην έκδοσή του με τίτλο «Σχόλιο Οικονομικής Πολιτικής». Τα Σχόλια αυτά εκδίδονται σποραδικά και έχουν ως κύριο στόχο τη δημοσιοποίηση αποτελεσμάτων της έρευνας που διεξάγεται στο ΚΟΕ σε θέματα που βρίσκονται στην επικαιρότητα. Έχουν αποδειχθεί ένας ιδιαίτερα αποτελεσματικός τρόπος παρέμβασης του ΚΟΕ σε τρέχοντα ζητήματα της Κυπριακής οικονομίας.

Ενημερωτικό Δελτίο «Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας»

Από το Σεπτέμβριο του 2011 τα κύρια αποτελέσματα των Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας (Business and Consumer Surveys) της Κύπρου παρουσιάζονται στη μηνιαία έκδοση «Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας». Στο δελτίο αναλύονται βραχυχρόνιες εξελίξεις στο επιχειρηματικό κλίμα (στις Υπηρεσίες, Λιανικό Εμπόριο, Κατασκευές και Μεταποίηση), καθώς και τάσεις στις προσδοκίες των νοικοκυριών για την οικονομική τους κατάσταση και της οικονομίας γενικότερα, όπως αποτυπώνονται στις μηνιαίες Έρευνες που διεξάγονται μεταξύ ανώτερων στελεχών επιχειρήσεων και καταναλωτών.

Ενημερωτικό Δελτίο «Οικονομικές Προοπτικές»

Από το Φεβρουάριο του 2012 στο ενημερωτικό δελτίο του ΚΟΕ «Οικονομικές Προοπτικές», που κυκλοφορεί σε τριμηνιαία βάση, παρουσιάζονται βραχυχρόνιες τριμηνιαίες προβλέψεις για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και τον πληθωρισμό στην Κυπριακή οικονομία. Οι προβλέψεις, που κατασκευάζονται βάσει σύγχρονων οικονομετρικών τεχνικών, αναλύονται στο δελτίο σε συνάρτηση με τις τρέχουσες τοπικές και διεθνείς οικονομικές εξελίξεις, τις προκλήσεις και τις μελλοντικές προοπτικές της Κυπριακής οικονομίας.

Ενημερωτικό Δελτίο «Ανάλυση Παραγωγικότητας»

Από το Σεπτέμβριο του 2013 στο ενημερωτικό δελτίο του ΚΟΕ «Ανάλυση Παραγωγικότητας» (Productivity Analysis), παρουσιάζονται δείκτες μέτρησης της παραγωγικότητας (εργασίας και ολικής παραγωγικότητας) για την Κυπριακή οικονομία συνολικά αλλά και για επιμέρους τομείς. Επιπλέον, γίνονται διάφορες συγκρίσεις όπως: της ολικής παραγωγικότητας με την παραγωγικότητα εργασίας, μεταξύ χρονικών περιόδων, μεταξύ τομέων της οικονομίας αλλά και με παρόμοιους δείκτες άλλων χωρών, και διατυπώνονται προτάσεις πολιτικής για βελτίωση της παραγωγικότητας.

Δοκίμια Οικονομικής Πολιτικής/Ανάλυσης

Η σειρά «Δοκίμια Οικονομικής Πολιτικής/Ανάλυσης» (ΔΟΠ/ΔΟΑ) εξακολούθησε και το 2016 να αποτελεί βασικό τρόπο αναλυτικής δημοσιοποίησης του έργου του ΚΟΕ. Τα ΔΟΠ/ΔΟΑ εκδίδονται σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές για να διασφαλίζεται ένα ικανοποιητικό επίπεδο παρουσίασης και περιεχομένου. Τα ΔΟΠ/ΔΟΑ είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του ΚΟΕ. Αναλυτικός κατάλογος των δοκιμίων παρατίθεται στο Παράρτημα.

Ιστοσελίδα

Περιέχει πληροφορίες για την έρευνα που διεξάγεται στο ΚΟΕ, τις δημοσιεύσεις, το προσωπικό, εκδηλώσεις, καθώς και νέα ή ανακοινώσεις του Κέντρου. Το περιεχόμενο της ιστοσελίδας του ΚΟΕ υπόκειται σε συνεχή ενημέρωση (<http://www.ucy.ac.cy/erc/el/>).

Άρθρα στα ΜΜΕ

Κατά το 2016 έγινε εκτενής αναφορά από Κυπριακές εφημερίδες και ιστοσελίδες σε κείμενα που δημοσίευσε το ΚΟΕ ως άρθρα στα ενημερωτικά του δελτία.

Παρουσιάσεις

- “The output gap in Cyprus”, 18 Απριλίου 2016, Υπουργείο Οικονομικών, Λευκωσία.
- “The progressivity of public education in Greece in an era of severe recession”, IMAEF (Ioannina Meeting on Applied Economics and Finance) 29 Ιουνίου-1 Ιουλίου 2016, Κέρκυρα, Ελλάδα.
- “Forecasting and Empirical Methods in Macroeconomics and Finance”, NBER Summer Institute Ιούλιος 2016, Βοστώνη, Αμερική.

I.1.4 Συμμετοχή σε εργαστήρια/συναντήσεις/ομάδες εργασίας

- Συμμετοχή στην 20^η επέτειο του EUROMOD, 4-7 Σεπτεμβρίου 2016, Πανεπιστήμιο Essex, Ηνωμένο Βασίλειο.
- Συμμετοχή στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Κοινωνικής Πολιτικής (European Social Policy Network - ESPN), 29-30 Σεπτεμβρίου 2016, Βρυξέλλες, Βέλγιο.
- Συμμετοχή στο Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe (SHARE) με τίτλο «Field Rehearsal Train-the-Trainer meeting», 17-18 Οκτωβρίου 2016, Μόναχο, Γερμανία.
- Συμμετοχή στο Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe (SHARE) με τίτλο «Wave 7 Post-Pretest meeting », 16-18 Μαρτίου 2016, Βίλνιους, Λιθουανία.

I.1.5 Συνεργασίες

- Το ΚΟΕ έχει υπογράψει συμφωνία συνεργασίας με το Παγκόσμιο Κέντρο Ανταγωνιστικότητας (World Competitiveness Center) της Σχολής Διοίκησης Επιχειρήσεων IMD στη Λωζάνη της Ελβετίας. Το IMD εκδίδει σε ετήσια βάση το IMD World Competitiveness Yearbook, το οποίο αξιολογεί την ανταγωνιστικότητα, κυρίως των μεγαλύτερων και περισσότερο ανεπτυγμένων οικονομιών. Από τον Οκτώβριο του 2016, το ΚΟΕ καθίσταται συνεργαζόμενος φορέας του IMD και έχει ως κύρια αποστολή να συμβάλλει στη συλλογή των απαιτούμενων δεδομένων για την Κύπρο. Το World Competitiveness Yearbook του 2017 που θα εκδοθεί τον ερχόμενο Μάιο θα περιλαμβάνει για πρώτη φορά και την Κύπρο.
- Η Καθ. Έλενα Ανδρέου συνέχισε τη συνεργασία της με μέλη του ερευνητικού τμήματος της κυβερνητικής τράπεζας της Νέας Υόρκης ως επισκέπτρια ερευνήτρια, κατά τη διάρκεια του 7/2016.

I.1.6 Κοινωνική προσφορά

Το ΚΟΕ διαθέτει μέρος του χρόνου απασχόλησης του προσωπικού του για την εξυπηρέτηση αναγκών που συνδέονται με τη διαμόρφωση κατάλληλης οικονομικής πολιτικής στην Κύπρο. Συγκεκριμένα:

- Κύπριοι και ξένοι πανεπιστημιακοί και φοιτητές που ερευνούν θέματα της Κυπριακής οικονομίας προσεγγίζουν συχνά το ΚΟΕ για πληροφορίες, στοιχεία και μελέτες για την Κυπριακή οικονομία.
- Δημοσιογράφοι, βουλευτές, κυβερνητικοί λειτουργοί και εκπρόσωποι οργανωμένων συνόλων επικοινωνούν με το ΚΟΕ και ενημερώνονται για πορίσματα ερευνών του.
- Μέλη του προσωπικού του ΚΟΕ παρέχουν στοιχεία σε φοιτητές του Τμήματος Οικονομικών του Πανεπιστημίου Κύπρου που διεξάγουν μελέτες για την Κυπριακή οικονομία.
- Μέλη του προσωπικού του ΚΟΕ συμμετέχουν σε συναντήσεις με διάφορους φορείς χάραξης οικονομικής πολιτικής, εκπροσώπων τραπεζών και άλλων οργανισμών με ενδιαφέρον στην κυπριακή οικονομία, με σκοπό τη συζήτηση των μακροοικονομικών εξελίξεων και προοπτικών.

I.2 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Οι ερευνητικές δραστηριότητες του ΚΟΕ κατανέμονται σε τέσσερις τομείς: (i) Τομέας Μικροοικονομικής Ανάλυσης και Ευημερίας, (ii) Τομέας Μακροοικονομικών Προβλέψεων και Ανάλυσης, (iii) Τομέας Απασχόλησης και (iv) Άλλα Ερευνητικά Προγράμματα – όπου περιλαμβάνονται ερευνητικές δραστηριότητες που δεν εντάσσονται σε κάποιο από τους τομείς (i) – (iii).

I.2.1 Τομέας Μικροοικονομικής Ανάλυσης και Ευημερίας

Επιβλέπων: Καθ. Πάνος Πασιαρδής

Η έρευνα στον Τομέα Μικροοικονομικής Ανάλυσης και Ευημερίας επικεντρώθηκε στα ακόλουθα θέματα: εξέταση πολιτικών ελάχιστου εισοδήματος στην Κύπρο και την Ευρώπη, εκτίμηση παραγωγικού χάσματος στην Κύπρο και την ΕΕ, ανάλυση των επιδόσεων και οικονομικών προσδοκιών φοιτητών χαμηλού κοινωνικού/οικονομικού επιπέδου, διερεύνηση παραγόντων που επηρεάζουν την παραγωγικότητα και οικονομική ανάπτυξη των ευρωπαϊκών οικονομιών καθώς και εκτίμηση της επίδρασης των δημόσιων υποδομών στην παραγωγικότητα.

I.2.1.1 Πολιτικές ελάχιστου εισοδήματος στην Κύπρο και την Ευρώπη

Η μελέτη εξετάζει τη μεταρρύθμιση του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος στην Κύπρο που έλαβε χώρα το 2014 με σκοπό την αντικατάσταση του δημόσιου βοηθήματος με μια καινούρια πολιτική. Εκείνη την περίοδο, η οικονομία της Κύπρου διήρχετο μιας οξείας οικονομικής κρίσης που αποτέλεσε την αιτία οδυνηρών κοινωνικών συνεπειών. Ο σκοπός της μεταρρύθμισης ήταν να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα του συστήματος κοινωνικής προστασίας καθώς το προηγούμενο σύστημα ελάχιστου εισοδήματος είχε κριθεί ως κατώτερο των περιστάσεων. Η μελέτη, αφού πρώτα παράσχει μια σχετικά περιεκτική περιγραφή του συστήματος, εστιάζεται στη σύγκριση των βασικών θεσμικών χαρακτηριστικών του υφιστάμενου συστήματος με τις συνήθεις πρακτικές που συναντώνται σε παρόμοια συστήματα στην Ευρώπη. Βρίσκουμε ότι οι θεσμικές ομοιότητες είναι πιο συχνές από τις ιδιαιτερότητες κάτι το οποίο συνεπάγεται ότι η Κύπρος κατέχει ένα μοντέρνο σύστημα ελάχιστου εισοδήματος. Ωστόσο, υπάρχουν περιθώρια για τη μετακένωση καλών πρακτικών και καινοτόμων προσεγγίσεων από χώρες με μακρά παράδοση στην κοινωνική πολιτική και πιο εξελιγμένα συστήματα δημόσιας διοίκησης.

Τα αποτελέσματα της έρευνας κυκλοφόρησαν στο άρθρο:

Koutsampelas C., “The Cypriot GMI Scheme and Comparisons with other European Countries”, Cyprus Economic Policy Review 10:1, 3-26, 2016.

I.2.1.2 Παραγωγικό χάσμα στην Κύπρο και ΕΕ-28

Το παραγωγικό χάσμα, που ορίζεται σαν η διαφορά μεταξύ πραγματικής και δυνητικής παραγωγής σε μια οικονομία, χρησιμοποιείται στον υπολογισμό δεικτών δημοσιονομικού ισοζυγίου βάσει των οποίων αξιολογείται η οικονομική ανάπτυξη και σταθερότητα μιας χώρας. Επίσης, οι εκτιμήσεις του παραγωγικού χάσματος μπορούν να χρησιμοποιηθούν σαν δείκτης για τη θέση της οικονομίας στον οικονομικό κύκλο και συνεπώς, οι πληθωριστικές πιέσεις μπορεί να προληφθούν με τη χρήση αντικυκλικών μακροοικονομικών πολιτικών. Επιπρόσθετα οι εκτιμήσεις του δυνητικού προϊόντος βοηθούν στον καθορισμό των συνολικών παραγωγικών δυνατοτήτων της οικονομίας και των ευκαιριών για οικονομική ανάπτυξη χωρίς πληθωριστικές πιέσεις.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει υιοθετήσει τη μέθοδο συνάρτησης παραγωγής και συγκεκριμένα τη χρήση της Cobb-Douglas συνάντησης με σταθερές αποδόσεις κλίμακας, για την εκτίμηση του παραγωγικού χάσματος στις χώρες μέλη της. Σε αυτό το πλαίσιο, το τελικό προϊόν εξαρτάται από το συντελεστή ολικής παραγωγικότητας της οικονομίας που μετράει το βαθμό χρησιμοποίησης και αποδοτικής χρήσης των συντελεστών παραγωγής. Το δυνητικό προϊόν της οικονομίας επιτυγχάνεται όταν όλοι οι συντελεστές παραγωγής είναι στο δυνητικό τους επίπεδο και χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά.

Σε αυτή τη μελέτη αναλύονται οι εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το παραγωγικό χάσμα στην Κύπρο και τις υπόλοιπες χώρες μέλη της ΕΕ-28. Επίσης, μελετάται η ευαισθησία των εκτιμήσεων για το παραγωγικό χάσμα στην Κύπρο ως προς: (i) την υπόθεση ότι το μερίδιο αμοιβής της εργασίας στο συνολικό προϊόν στην Κύπρο είναι ίσο με το μέσο μερίδιο αμοιβής της εργασίας στις χώρες της ΕΕ-28, και (ii) ο δείκτης χρήσης παραγωγικής ικανότητας της οικονομίας βασίζεται κυρίως στη χρήση της παραγωγικής ικανότητας στη βιομηχανία.

Στην Κύπρο, το παραγωγικό χάσμα ήταν θετικό (δηλ. η πραγματική είναι μεγαλύτερη από τη δυνητική παραγωγή της οικονομίας) κατά την περίοδο 2000 με 2011, και έφτασε μέχρι το 5,5 % το 2007 και 2008. Μετά το 2008 το παραγωγικό χάσμα άρχισε να μειώνεται και το 2011 έγινε αρνητικό. Το 2013 και 2014, μετά δηλαδή το κλείσιμο της Λαϊκής Τράπεζας και το κούρεμα των καταθέσεων της Τράπεζας Κύπρου, το παραγωγικό χάσμα έφτασε την αρνητική τιμή του -6,5%. Το αρνητικό παραγωγικό χάσμα αναμένεται να αρχίσει να μειώνεται μετά το 2015 και μέχρι το 2017 να γίνει θετικό.

Στην ΕΕ-28 το παραγωγικό χάσμα μεταξύ του 2001 και 2008 ήταν θετικό με ψηλότερη τιμή το 2,7% το 2007. Το 2008 το παραγωγικό χάσμα μειώθηκε στο 1,6% και μετά μειώθηκε δραματικά στο -3,5% το 2008. Τα επόμενα χρόνια, το παραγωγικό χάσμα παρέμεινε αρνητικό αλλά σχετικά σταθερό μεταξύ -3 και -2%. Το παραγωγικό χάσμα αναμένεται να μειωθεί στο -1,3% το 2015 και στο -0,8 και -0,2% το 2016 και 2017 αντίστοιχα.

Στην Κύπρο ο ρυθμός ανάπτυξης του δυνητικού προϊόντος κατά την περίοδο 2009 με 2014 ακολούθησε αρνητική πορεία, από 2,2% το 2009 σε -2,6% το 2014. Ο αρνητικός ρυθμός ανάπτυξης του δυνητικού προϊόντος αναμένεται να συνεχιστεί και την περίοδο 2015 με 2017 αλλά με φθίνοντα ρυθμό. Συγκεκριμένα, το δυνητικό προϊόν αναμένεται να μεταβληθεί κατά -1,3% το 2015, κατά -0,6% το 2016 και κατά -0,3% το 2017.

Για να αξιολογήσουμε την ευαισθησία των εκτιμήσεων του παραγωγικού χάσματος για την Κύπρο στις υποθέσεις της ΕΕ, πρώτα εξετάσαμε πώς άλλαξαν οι εκτιμήσεις όταν χρησιμοποιήθηκε το μερίδιο αμοιβής της εργασίας στο συνολικό προϊόν στην Κύπρο (0,60) αντί του μέσου όρου της ΕΕ (0,65). Τα αποτελέσματα που προέκυψαν δείχνουν ότι η διαφορά στο παραγωγικό χάσμα που εκτιμάται με τα δύο μερίδια αμοιβής της εργασίας είναι ανεπαίσθητη. Επίσης, πολύ μικρή για να έχει πρακτικές συνέπειες είναι η διαφορά μεταξύ των εκτιμήσεων που λαμβάνονται όταν ο δείκτης χρήσης παραγωγικής ικανότητας που βασίζεται κυρίως στο δείκτη της βιομηχανίας, και χρησιμοποιείται από την ΕΕ, αντικατασταθεί με το δείκτη που υπολογίστηκε ειδικά για την Κύπρο και βασίζεται κυρίως στη χρήση της παραγωγικής ικανότητας στις υπηρεσίες.

Μελλοντική έρευνα περιλαμβάνει την περαιτέρω μελέτη της ευαισθησίας των εκτιμήσεων του παραγωγικού χάσματος στις υποθέσεις που γίνονται για την εφαρμογή εναλλακτικών μεθόδων υπολογισμού του. Επίσης, θα χρησιμοποιηθούν τεχνικές προβλέψεων ώστε να εκτιμηθεί η βραχυχρόνια (τρία με πέντε χρόνια) εξέλιξη του πραγματικού προϊόντος, του δυνητικού προϊόντος και του παραγωγικού χάσματος στην Κύπρο.

Τα αποτελέσματα της έρευνας κυκλοφόρησαν στο άρθρο:

Polycarpou A., "The Output Gap in Cyprus and EU-28", Cyprus Economic Policy Review, 10:1, 87-104, 2016.

I.2.1.3 Η συμμετοχή μαθητών χαμηλού κοινωνικού/οικονομικού επιπέδου στην ανώτατη εκπαίδευση: είσοδος, ακαδημαϊκή επίδοση και οικονομικές προσδοκίες

Η έρευνα σε θέματα συμμετοχής και πρόσβασης στην ανώτερη εκπαίδευση καταδεικνύει το μεγάλο πλεονέκτημα των μαθητών μέσου και ανώτερου Κοινωνικού Οικονομικού Επιπέδου (ΚΟΕ). Παιδιά που προέρχονται από χαμηλά κοινωνικοοικονομικά στρώματα είναι λιγότερο πιθανό τόσο να συνεχίσουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση όσο και να αποφοιτήσουν από το πανεπιστήμιο σε σχέση με τους πιο «προνομιούχους» συμμαθητές τους. Η επίτευξη προόδου σε θέματα ισότητας στην ανώτερη εκπαίδευση αποτελεί πρωταρχικό στόχο εκπαιδευτικής πολιτικής για τις ανεπτυγμένες χώρες. Παρά τη σημασία του θέματος, στην Κύπρο δεν έχουν γίνει πολλές προσπάθειες συστηματικής διερεύνησης της συμμετοχής μαθητών χαμηλού ΚΟΕ στην ανώτερη εκπαίδευση.

Στα πλαίσια διερεύνησης της συμμετοχής μαθητών χαμηλού ΚΟΕ στο φοιτητικό πληθυσμό του Πανεπιστημίου Κύπρου, μελετήθηκαν τα ακόλουθα:

- Το ποσοστό μαθητών χαμηλού ΚΟΕ ανάμεσα στους φοιτητές του Πανεπιστημίου Κύπρου.
- Η σχέση ΚΟΕ με επιτυχία στις εξετάσεις του Πανεπιστημίου Κύπρου και η σχέση ΚΟΕ και παρακολούθησης φροντιστηριακών μαθημάτων πριν την είσοδο στο πανεπιστήμιο.
- Οι επιδόσεις φοιτητών διαφορετικού ΚΟΕ και η εξέλιξη των επιδόσεων των φοιτητών διαφορετικού ΚΟΕ μετά την είσοδό τους στο πανεπιστήμιο.
- Οι οικονομικές προσδοκίες των φοιτητών μετά την αποφοίτησή τους σε σχέση με το ΚΟΕ τους (αναμενόμενα εισοδήματα και ο βαθμός στον οποίο οι φοιτητές αναμένουν ότι θα αντιμετωπίσουν ανεργία μετά το τέλος των σπουδών τους).

Για τη συλλογή στοιχείων, έγινε έρευνα επισκόπησης με δείγμα 551 φοιτητών του Πανεπιστημίου Κύπρου. Έγινε χρήση οικονομετρικής ανάλυσης για τη μελέτη της σχέσης του ΚΟΕ με τις υπό εξέταση μεταβλητές. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι υπήρχαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ φοιτητών χαμηλού και υψηλού ΚΟΕ σε σχέση με την προετοιμασία για την ανώτερη εκπαίδευση, το βαθμό εισδοχής στο πανεπιστήμιο, την ακαδημαϊκή επίδοση κατά τη διάρκεια της φοίτησης και τις οικονομικές προσδοκίες μετά την αποφοίτηση. Σε σχέση με τους φοιτητές υψηλού ΚΟΕ, οι φοιτητές χαμηλού ΚΟΕ ήταν λιγότερο πιθανό να είχαν παρακολουθήσει φροντιστηριακά μαθήματα για περισσότερο από 8 ώρες την εβδομάδα. Επίσης, οι φοιτητές χαμηλού ΚΟΕ ήταν λιγότερο πιθανό να έχουν υψηλή ακαδημαϊκή επίδοση στο πανεπιστήμιο ενώ είχαν πιο χαμηλές προσδοκίες ως προς τα αναμενόμενα εισοδήματά τους μετά την είσοδο στην αγορά εργασίας. Η εξέλιξη της ακαδημαϊκής επίδοσης δεν διέφερε μεταξύ των φοιτητών χαμηλού και υψηλού ΚΟΕ. Επίσης, δεν παρατηρήθηκαν διαφορές μεταξύ των φοιτητών χαμηλού και υψηλού ΚΟΕ ως προς την εκτίμησή τους για την πιθανότητα ανεργίας και τον τύπο απασχόλησης (πλήρης ή μερική) μετά την αποφοίτησή τους.

Στο σύνολό τους, τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι οι φοιτητές χαμηλού ΚΟΕ μειονεκτούν σε θέματα πρόσβασης και επίδοσης στην ανώτερη εκπαίδευση. Ένα σοβαρό μειονέκτημα για τους μαθητές χαμηλού ΚΟΕ είναι η σύνδεση της εισδοχής στα δημόσια πανεπιστήμια με την παραπαιδεία, μέσω της οποίας οι μαθητές ανώτερου ΚΟΕ αποκτούν σημαντικό πλεονέκτημα έναντι των λιγότερο προνομιούχων

συμμαθητών τους. Έτσι, είναι αναγκαία η λήψη μέτρων από την πολιτεία και τα ανώτερα ιδρύματα της Κύπρου που να δρουν υποστηρικτικά για μαθητές χαμηλού ΚΟΕ.

Τα αποτελέσματα της έρευνας κυκλοφόρησαν στο Δοκίμιο:

Eliophotou M. and N. Pashourtidou, "Low Socioeconomic Status Students in Higher Education: Entry, Academic Attainment and Earnings Expectations", Economic Analysis Paper No. 9-16, Economics Research Centre, University of Cyprus, December 2016.

1.2.1.4 Παράγοντες που επηρεάζουν την παραγωγικότητα και οικονομική ανάπτυξη των ευρωπαϊκών οικονομιών

Η οικονομική κρίση του 2008 έφερε στο προσκήνιο τη σημαντικότητα της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας μιας ευρωπαϊκής οικονομίας. Το κλειδί για την ανάπτυξη, ευημερία και αύξηση του εισοδήματος μιας χώρας βρίσκεται στο πόσο παραγωγική είναι. Η υψηλή παραγωγικότητα οδηγεί σε μείωση του μέσου κόστους παραγωγής και των τιμών των προϊόντων κάνοντας τη χώρα πιο ανταγωνιστική. Είναι ευρέως γνωστό ότι τα τελευταία χρόνια υπάρχει μεγάλη πίεση στις ευρωπαϊκές χώρες για οικονομική ανάπτυξη. Οι υπεύθυνοι πολιτικής βρίσκονται αντιμέτωποι με την πρόκληση να δημιουργήσουν στρατηγικές που θα οδηγήσουν στην ανάπτυξη των χωρών τους. Ένας τρόπος για να το πετύχουν αυτό είναι η αύξηση της παραγωγικότητας της χώρας.

Η μελέτη αυτή, εξετάζει παράγοντες που επηρεάζουν την παραγωγικότητα και άρα την οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας. Στην πρόσφατη βιβλιογραφία υπάρχουν πολλοί παράγοντες που επηρεάζουν την παραγωγικότητα όπως: φόροι (εισοδήματος, επιχειρήσεων), επενδύσεις σε καινοτομίες, νέες τεχνολογίες της πληροφορικής, εκπαίδευση, έρευνα και ανάπτυξη, πατέντες, άμεσες ξένες επενδύσεις, κανονισμοί που διέπουν την αγορά προϊόντος και εργασίας και επενδύσεις σε δημόσιες υποδομές με θετικές επιδράσεις.

Για τη μελέτη αυτή έχουν συλλεχθεί στοιχεία για 30 Ευρωπαϊκές χώρες για την περίοδο 1996-2014. Αρχικά χρησιμοποιώντας το προϊόν (ακαθάριστη προστιθέμενη αξία), το κεφάλαιο και την εργασία υπολογίστηκε ο ρυθμός ανάπτυξης της παραγωγικότητας για κάθε οικονομία. Μετά συλλέχθηκαν στοιχεία για διάφορους παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν το ρυθμό αυτό. Συγκεκριμένα, θέλουμε να δούμε ποιοι παράγοντες από αυτούς επηρεάζουν θετικά την παραγωγικότητα μιας χώρας. Η οικονομετρική ανάλυση έδειξε ότι σημαντική θετική επίδραση στο ρυθμό ανάπτυξης της παραγωγικότητας έχουν οι επενδύσεις σε έρευνα και ανάπτυξη, οι νέες τεχνολογίες της πληροφορικής και ο αριθμός των πατέντων σε μια χώρα, ενώ οι άμεσες ξένες επενδύσεις δεν επηρεάζουν. Οι εγγραφές ατόμων σε πρωτοβάθμια εκπαίδευση επηρεάζουν αρνητικά, σε δευτεροβάθμια δεν επηρεάζουν καθόλου και σε τριτοβάθμια (ανώτερη) εκπαίδευση επηρεάζουν θετικά και σημαντικά την παραγωγικότητα μιας χώρας. Αυτό μας υποδεικνύει τη σημαντικότητα του ανθρώπινου κεφαλαίου τόσο για την αύξηση της παραγωγικότητας, όσο και για την οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας. Λαμβάνοντας υπόψη αυτούς τους παράγοντες, οι ασκούντες πολιτική μπορούν να επηρεάσουν την παραγωγικότητα και την οικονομική ανάπτυξη μιας οικονομίας.

Τα αποτελέσματα της έρευνας θα κυκλοφορήσουν στο Δοκίμιο:

Mamuneas T. and E. Ketteni, "Factors that Affect Productivity and Economic Growth of European Countries", Economic Analysis Paper No. 10-16, Economics Research Centre, University of Cyprus, December 2016.

I.2.1.5 Δημόσιες υποδομές και παραγωγικότητα

Οι επενδύσεις / κεφάλαιο για δημόσιες υποδομές είναι σημαντικός παράγοντας για όλες τις οικονομικές δραστηριότητες των ατόμων αλλά και των επιχειρήσεων μιας χώρας. Η επίδρασή τους στην οικονομική ανάπτυξη έχει ερευνηθεί εκτενώς στη διεθνή βιβλιογραφία με διάφορα ενδιαφέροντα αλλά και αμφιλεγόμενα αποτελέσματα. Γενικά, θεωρούνται ένας από τους πιο αποτελεσματικούς παράγοντες που οδηγούν μια οικονομία σε ανάπτυξη. Επίσης, θεωρούνται ότι έχουν μια ποικιλία επιπτώσεων που κυμαίνονται από την επίδρασή τους στα επιτόκια, την υποκατάσταση των ιδιωτικών επενδύσεων, την αύξηση της παραγωγικότητας και την τόνωση και ανάπτυξη μιας χώρας. Πιστεύεται, επίσης, ότι το δημόσιο κεφάλαιο έχει σημαντικές θετικές επιπτώσεις στην παραγωγή του ιδιωτικού τομέα. Οι υπηρεσίες που παρέχονται από δημόσια κεφάλαια εισέρχονται άμεσα και έμμεσα στην παραγωγική διαδικασία του ιδιωτικού τομέα με θετικές επιπτώσεις στην παραγωγικότητά του.

Υπάρχουν τουλάχιστον τρεις επιδράσεις των επενδύσεων σε υποδομές στο συνολικό προϊόν μιας οικονομίας. Πρώτον, οι επενδύσεις αυτές μπορούν να συμβάλουν απευθείας στο συνολικό προϊόν μπαίνοντας στη συνάρτηση παραγωγής. Δεύτερο, δρουν σαν ενδιάμεσες εισροές επηρεάζοντας την παραγωγικότητα των άλλων εισροών και τρίτο δημιουργούν εξωτερικότητες οι οποίες μπορούν να προκαλέσουν επιτάχυνση στη μακροχρόνια ανάπτυξη μιας χώρας.

Σε αυτή τη μελέτη εξετάζουμε την επίδραση του κεφαλαίου για υποδομές στο κόστος παραγωγής των Ευρωπαϊκών χωρών. Για το σκοπό αυτό έχουν συλλεχθεί στοιχεία για 27 χώρες για την περίοδο 1996-2014. Για την εκτίμηση του κόστους χρησιμοποιήθηκαν το προϊόν (ακαθάριστο εγχώριο προϊόν), το κεφάλαιο και η εργασία. Για την κατασκευή του κεφαλαίου για υποδομές χρησιμοποιήθηκαν οι συνολικές κυβερνητικές δαπάνες.

Η εκτίμηση μιας translog συνάρτησης κόστους μας υποδεικνύει ότι το συνολικό κεφάλαιο για υποδομές έχει σημαντική αρνητική επίδραση στο κόστος παραγωγής. Άρα η αύξηση του κεφαλαίου αυτού θα οδηγήσει σε μείωση του κόστους και άρα αύξηση της παραγωγικότητας και της οικονομικής ανάπτυξης μιας χώρας.

Τα αποτελέσματα της έρευνας θα κυκλοφορήσουν στο Δοκίμιο:

Mamuneas T. and E. Kettani, "Infrastructure and Productivity Growth", Economic Analysis Paper No. 11-16, Economics Research Centre, University of Cyprus, December 2016.

I.2.2 Τομέας Μακροοικονομικών Προβλέψεων και Ανάλυσης

Επιβλέπων: Καθ. Έλενα Ανδρέου

Η έρευνα στον Τομέα Μακροοικονομικών Προβλέψεων και Ανάλυσης επικεντρώθηκε στα ακόλουθα θέματα: τη διερεύνηση του ρόλου των στοιχείων Έρευνών Οικονομικής Συγκυρίας στην πρόβλεψη του ΑΕΠ και στην αναθεώρηση της μεθοδολογίας εκτίμησης του τριμηνιαίου δείκτη τιμών ακινήτων του ΚΟΕ.

Επιπλέον, βασική δραστηριότητα του Τομέα είναι η κατασκευή και ανάλυση των προβλέψεων για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και τον πληθωρισμό στην Κύπρο, που δημοσιεύονται σε τριμηνιαία βάση στο δελτίο «Οικονομικές Προοπτικές», καθώς και η ανάλυση των στοιχείων από τις Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύονται μηνιαίως στο δελτίο «Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας». Παράλληλα, ο τομέας ασχολείται με τη βελτίωση των τεχνικών και της υποδομής που χρησιμοποιείται στο ΚΟΕ για σκοπούς μακροοικονομικής πρόβλεψης/ανάλυσης.

1.2.2.1 Ο ρόλος των στοιχείων Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας στην πρόβλεψη του ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ

Σκοπός του άρθρου είναι η διερεύνηση του ρόλου των στοιχείων από τις Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας (ΕΟΣ), που δημοσιεύονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στην κατασκευή βραχυπρόθεσμων προβλέψεων για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ. Κατά την αξιολόγηση της ικανότητας πρόβλεψης των στοιχείων από τις ΕΟΣ προσομοιώνεται η ροή των δεδομένων, δηλαδή όπως αυτά δημοσιεύονται σε πραγματικό χρόνο. Κατασκευάζεται μια σειρά από προβλέψεις για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ, με την πρώτη εκτίμηση να γίνεται 5½ μήνες πριν από τη δημοσίευση του ρυθμού ανάπτυξης και την τελευταία να υπολογίζεται 10 περίπου ημέρες πριν από την ανακοίνωση των επίσημων στοιχείων. Η ανάλυση επικεντρώνεται στην Κύπρο αλλά και σε ορισμένους βασικούς εμπορικούς εταίρους της, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ευρωζώνη, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ελλάδα. Λόγω του μεγάλου βαθμού επηρεασμού της κυπριακής οικονομίας από εξωγενείς παράγοντες, έγκαιρη πληροφόρηση για την πορεία των οικονομιών των εμπορικών της εταίρων είναι εξαιρετικά χρήσιμη στην αξιολόγηση των εγχώριων προοπτικών.

Οι προβλέψεις κατασκευάζονται για την περίοδο 2006 (2ο τρίμηνο) – 2015 (3ο τρίμηνο). Άρα, η αξιολόγηση των στοιχείων από τις ΕΟΣ καλύπτει μια ταραχώδη περίοδο για την εγχώρια και την ευρωπαϊκή οικονομία. Η ανάλυση για την Κύπρο δείχνει ότι η χρήση των στοιχείων από τις Έρευνες βελτιώνει την ακρίβεια των προβλέψεων του ρυθμού ανάπτυξης, αλλά τα οφέλη, σε όρους μειωμένου σφάλματος, δεν είναι πάντα στατιστικά σημαντικά. Η βελτίωση στην ακρίβεια των προβλέψεων από τη χρήση των στοιχείων ΕΟΣ είναι μεγαλύτερη για την Ευρωζώνη, την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα συγκριτικά με τα αποτελέσματα για την Κύπρο. Αντίθετα, τα στοιχεία των Ερευνών δεν βελτιώνουν την ακρίβεια των προβλέψεων του ρυθμού ανάπτυξης για το Ηνωμένο Βασίλειο. Συνεπώς, οι δείκτες ΕΟΣ για την Ευρωπαϊκή Ένωση, την Ευρωζώνη και την Ελλάδα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την εξαγωγή αξιόπιστων ενδείξεων για τη βραχυπρόθεσμη πορεία αυτών των οικονομιών και για να προσδιοριστούν πιθανοί κίνδυνοι για τις προοπτικές της κυπριακής οικονομίας.

Η χρήση στοιχείων ΕΟΣ της Κύπρου για σκοπούς εκτίμησης του ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ είχε ως αποτέλεσμα (α) ακριβέστερες προβλέψεις, σε σχέση με απλά μοντέλα, κατά τη διάρκεια της διεθνούς χρηματοοικονομικής κρίσης και (β) την πρόβλεψη του βάθους της ύφεσης το 2009 και 2013 με αρκετή ακρίβεια. Παρά ταύτα, τα σχετικά οφέλη από τη χρήση των στοιχείων ΕΟΣ ξεκίνησαν να μειώνονται στην αρχή της εγχώριας οικονομικής κρίσης. Η ανάλυση δείχνει, επίσης, ότι οι δείκτες οικονομικής εμπιστοσύνης διέγραψαν ορθά την απάμβλυνση της ύφεσης στην Κύπρο την περίοδο 2013 - 2014, απέτυχαν όμως να προβλέψουν την επιστροφή του θετικού ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ κατά το πρώτο τρίμηνο του 2015.

Τα στοιχεία των ΕΟΣ παρέχουν νωρίς χρήσιμες πληροφορίες για παρακολούθηση των μεταβολών στην οικονομική δραστηριότητα, βοηθώντας τους φορείς χάραξης πολιτικής να λαμβάνουν μέτρα έγκαιρα. Η παρακολούθηση της οικονομίας όμως θα πρέπει να βασίζεται και σε άλλους εγχώριους και ξένους προπορευόμενους δείκτες, ούτως ώστε να διαμορφώνεται ολοκληρωμένη εικόνα για τις προοπτικές και τις προκλήσεις της κυπριακής οικονομίας.

Τα αποτελέσματα της έρευνας κυκλοφόρησαν στο άρθρο:

Papamichael C. and N. Pashourtidou, “The Role of Survey Data in the Construction of Short-term GDP Growth Forecasts”, Cyprus Economic Policy Review, 10:2, 77-109, 2016.

I.2.2.2 Τριμηνιαίος δείκτης τιμών ακινήτων του ΚΟΕ: δεδομένα και μέθοδοι εκτίμησης (αναθεωρημένη έκδοση)

Η μελέτη περιγράφει τις μεθόδους δειγματοληψίας και τεχνικές εκτίμησης που χρησιμοποιούνται από το ΚΟΕ (CypERC) για την κατασκευή των δεικτών τιμών ακινήτων στην Κύπρο. Πιο συγκεκριμένα, η μελέτη έχει ως στόχο την ενίσχυση της υπάρχουσας γνώσης σχετικά με τη συμπεριφορά των τιμών των ακινήτων στην Κύπρο μέσα από:

- Τη δημιουργία μιας νέας βάσης δεδομένων, χρησιμοποιώντας τις διαφημίσεις από τοπικές εφημερίδες για τη συλλογή τιμών καθώς και πληροφοριών για τους διάφορους τύπους των ακινήτων (κατοικίες, διαμερίσματα, οικόπεδα κλπ.) σε διάφορες περιοχές της Κύπρου· η βάση δεδομένων καλύπτει την περίοδο από το 2000 και μετά, και ενημερώνεται κάθε τρίμηνο.
- Την ανάπτυξη μοντέλων για την εκτίμηση δεικτών τιμών ακινήτων και παράλληλη εκτίμηση ενός μέτρου της τριμηνιαίας μεταβολής των τιμών, σε συνδυασμό με την αξιολόγηση της αξιοπιστίας του εν λόγω μέτρου.

Η μελέτη αυτή αναθεωρεί τη μεθοδολογία εκτίμησης των Καραγιαννάκη et al. (2015) λαμβάνοντας υπόψη τις επιπτώσεις των διαφορετικών πηγών συλλογής δεδομένων στις εκτιμήσεις των δεικτών ακινήτων.

Τα αποτελέσματα της έρευνας κυκλοφόρησαν στο Δοκίμιο:

Karagiannakis C., P. Pashardes, N. Pashourtidou and S. Andreou, “The CypERC Property Price Index: Data and Estimation Methods”, Economic Analysis Paper No. 4-16, Economics Research Centre, University of Cyprus, May 2016.

I.2.3 Τομέας Απασχόλησης

Επιβλέπων: Καθ. Χριστόφορος Πισσαρίδης

I.2.4 Άλλα Ερευνητικά Προγράμματα

Άλλα θέματα έρευνας το 2016 ήταν τα ακόλουθα: η μελέτη των παραγόντων που επηρεάζουν τις τιμές των ακινήτων διεθνώς, η ανάλυση μιας πρότασης για μια πράσινη φορολογική μεταρρύθμιση στην Κύπρο και η παρουσίαση του τρόπου ενσωμάτωσης και αξιολόγησης οικονομικών αποδεικτικών στοιχείων στο πλαίσιο του δικαίου του ανταγωνισμού στην Κύπρο.

I.2.4.1 Παράγοντες που επηρεάζουν το δείκτη τιμών ακινήτων: διεθνή στοιχεία

Στη μελέτη αυτή εφαρμόστηκε η οικονομετρική μεθοδολογία Panel Data, η οποία ανέλυσε τις επιπτώσεις των μακροοικονομικών μεταβολών στο ρυθμό αλλαγής του δείκτη τιμών των κατοικιών σε 24 χώρες. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι ο πληθυσμός, η οικονομική ανάπτυξη, οι αποδόσεις του χρηματιστηρίου και ο πληθωρισμός αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για την αύξηση του δείκτη τιμών των κατοικιών. Επιπλέον, το κατασκευαστικό κόστος είναι άμεσα συνυφασμένο με τις τιμές των κατοικιών. Αντιθέτως, το επιτόκιο δανεισμού και η ανεργία επηρεάζουν αρνητικά τις τιμές των κατοικιών.

Τα αποτελέσματα της έρευνας κυκλοφόρησαν στο Δοκίμιο:

Savva S. C., “Factors Affecting Housing Prices: International Evidence”, Economic Analysis Paper No. 6-16, Economics Research Centre, University of Cyprus, November 2016.

1.2.4.2 Πρόταση για μια πράσινη φορολογική μεταρρύθμιση στην Κύπρο

Μέχρι σήμερα, το μεγαλύτερο μέρος των κυβερνητικών εσόδων – τόσο στην Κύπρο όσο και στην υπόλοιπη Ευρώπη – προέρχεται από τη φορολόγηση της εργασίας και του εισοδήματος. Δραστηριότητες που ρυπαίνουν το περιβάλλον ή ξοδεύουν σπάνιους φυσικούς πόρους δεν συνεισφέρουν ιδιαίτερα στα δημόσια έσοδα. Αυτή η κατάσταση θέτει σε κίνδυνο την απασχόληση και την οικονομική ανάπτυξη, ενώ έμμεσα επιβραβεύει την υπερεκμετάλλευση των φυσικών πόρων. Μια δημοσιονομικά ουδέτερη πράσινη (δηλαδή φιλο-περιβαλλοντική) φορολογική μεταρρύθμιση μπορεί να ανατρέψει αυτή την εικόνα, μετατοπίζοντας το βάρος της φορολογίας προς περιβαλλοντικά ζημιογόνες δραστηριότητες. Σε αντίθεση με τους φόρους εισοδήματος και κατανάλωσης ή τις ασφαλιστικές εισφορές, οι περιβαλλοντικοί φόροι στρεβλώνουν λιγότερο την οικονομική δραστηριότητα και ταυτόχρονα μειώνουν τη χρήση ενέργειας και φυσικών πόρων.

Η μεταρρύθμιση αυτή είναι επίκαιρη και στην Κύπρο στην τωρινή οικονομική συγκυρία, καθ' ότι η χώρα αφενός χρειάζεται μέτρα που θα τονώνουν την οικονομική ανάπτυξη χωρίς να θέτουν σε κίνδυνο τη δημοσιονομική σταθερότητα και αφετέρου είναι δεσμευμένη να συμμορφωθεί με τις ενεργειακές και περιβαλλοντικές της υποχρεώσεις εντός της ΕΕ. Οι «πράσινοι φόροι» μπορούν να συμβάλουν και στους δύο αυτούς στόχους. Το άρθρο προτείνει τη σταδιακή υιοθέτηση, από το 2018 μέχρι το 2023: α) ενός φόρου εκπομπών άνθρακα για τους τομείς της οικονομίας που δεν υπάγονται στο ευρωπαϊκό σύστημα εμπορίας εκπομπών, β) μιας χρέωσης στο νερό ύδρευσης και άρδευσης που να λαμβάνει υπόψη το κόστος της σπανιότητας του νερού και γ) ενός «φόρου ταφής απορριμμάτων» για τα απόβλητα που οδηγούνται σε σκυβαλότοπους.

Η μελέτη εκτιμά τα περιβαλλοντικά οφέλη και την αύξηση στα δημόσια έσοδα από την υιοθέτηση αυτών των πράσινων φόρων και αποτιμά, στο μέτρο του δυνατού, τις πιθανές επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και την εισοδηματική ανισότητα. Το δεύτερο σκέλος της μεταρρύθμισης αυτής, δηλαδή πώς θα αξιοποιηθούν τα αυξημένα δημόσια έσοδα για να τονωθεί η απασχόληση και να βοηθηθούν τα οικονομικά ευάλωτα νοικοκυριά, θα πρέπει να εξεταστεί σε χωριστή μελέτη.

Τα αποτελέσματα της έρευνας κυκλοφόρησαν στο άρθρο:

Zachariadis Th., "Proposal for a Green Tax Reform in Cyprus", Cyprus Economic Policy Review, 10:2, 127-139, 2016.

1.2.4.3 Ενσωμάτωση και αξιολόγηση οικονομικών αποδεικτικών στοιχείων στο πλαίσιο του δικαίου του ανταγωνισμού στην Κύπρο με αναφορά στην απόφαση της Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού της Κυπριακής Δημοκρατίας με αριθμό 42 του 2014

Είναι αναμφισβήτητο γεγονός ότι ο ρόλος των οικονομικών είναι μια σημαντική παράμετρος στην εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού, με αποτέλεσμα η ανάλυση της υπόθεσης του δικαίου του ανταγωνισμού να είναι σχεδόν αδύνατη χωρίς την ενσωμάτωση και την αξιολόγηση οικονομικών στοιχείων για τη λήψη της τελικής απόφασης από την αρμόδια αρχή. Η σύγχρονη πρακτική στην εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού εντός της Ευρωπαϊκής Ενώσεως (στο εξής «ΕΕ»), αναγνωρίζει σαφώς τη σημαντικότερη συσχέτιση ανάμεσα στην ορθή επιλογή, την παρουσίαση και το περιεχόμενο των σχετικών οικονομικών στοιχείων και την κατάλληλη ερμηνεία και αξιολόγηση από το όργανο το οποίο έχει αρμοδιότητα εκ του νόμου για να λαμβάνει τις σχετικές αποφάσεις. Στην περίπτωση της Κύπρου, το όργανο αυτό είναι η Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού της Κυπριακής Δημοκρατίας (στο εξής «Επιτροπή»).

Το παρόν άρθρο έχει ως στόχο να παρουσιάσει στον αναγνώστη τον τρόπο που η Επιτροπή χειρίστηκε και αξιολόγησε οικονομικά στοιχεία στο πλαίσιο της διαδικασίας για τη λήψη της απόφασής της με αριθμό 42 του 2014, με ιδιαίτερη αναφορά στο μέρος 11.4.2 της εν λόγω απόφασής της, η οποία αφορά τη σχετική οικονομική ανάλυση της Επιτροπής. Ξεκινά με μια έκθεση των ουσιαστικών γεγονότων της υπόθεσης, την απόφαση και τις οικονομικές διαστάσεις της υπόθεσης. Στη συνέχεια, επικεντρώνεται στην κρίσιμη πτυχή του πώς η Επιτροπή ανέλυσε τα οικονομικά στοιχεία τα οποία τέθηκαν ενώπιον της, προκειμένου να αποφανθεί επί της υποθέσεως. Το άρθρο καταλήγει με τις προσεγγίσεις που λαμβάνονται στη νομοθεσία και την πρακτική στο δίκαιο του ανταγωνισμού τόσο στην Κύπρο, με αναφορά στην εν λόγω υπόθεση, όσο και στο Ηνωμένο Βασίλειο αλλά και στο ευρύτερο πλαίσιο της ΕΕ.

Εξ' όσων κάλλιον γνωρίζουμε, το άρθρο αυτό είναι η πρώτη προσπάθεια αξιολόγησης μιας υπόθεσης του δικαίου του ανταγωνισμού στην Κύπρο από οικονομική σκοπιά. Λόγω του ότι υπάρχει ένα σημαντικό κενό στο δημόσιο διάλογο σε αυτόν τον τομέα στην Κύπρο, ακόμη και μεταξύ των ειδικευόμενων στον τομέα του ανταγωνισμού και των οικονομικών, αυτό το άρθρο σηματοδοτεί μια πρωτότυπη αρχή προς σμίκρυνση και τη γεφύρωση του χάσματος που υπάρχει και είναι, ως εκ τούτου, ζωτικής σημασίας για το δίκαιο του ανταγωνισμού και την πρακτική περί αυτού στην Κυπριακή Δημοκρατία.

Τα αποτελέσματα της έρευνας κυκλοφόρησαν στο άρθρο:

Theodotou S. and S. Clerides, "Integrating and Assessing Economic Evidence under Cyprus Competition Law: Case Comment on the Cyprus Commission for the Protection of Competition Decision No. 42/2014", Cyprus Economic Policy Review, 10:2, 111-125, 2016.

1.2.4.4.Ερευνητικό πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας (ERC-PoC) "MONITOR"

(1) Ποια η συμβολή της βιομηχανικής παραγωγής ως ένας από τους σημαντικότερους παράγοντας ανάπτυξης των ΗΠΑ;

Μελετάμε τη συμβολή της βιομηχανικής παραγωγής που είναι ιστορικά ένας από τους πιο σημαντικούς παράγοντες ανάπτυξης των ΗΠΑ. Στη βιβλιογραφία υποστηρίζεται ότι ο ρόλος της βιομηχανικής παραγωγής μπορεί να έχει πρόσφατα μειωθεί στις ΗΠΑ. Προτείνουμε νέες οικονομετρικές μεθόδους για τη διερεύνηση αυτού του θέματος. Ενώ η χρήση των μοντέλων παραγόντων (factor models) έχει αποδειχθεί χρήσιμη, η πρόκληση που αντιμετωπίζει κανείς είναι ότι τα στοιχεία του τομέα βιομηχανικής παραγωγής είναι διαθέσιμα σε μηνιαία βάση, ενώ τα στοιχεία πέραν της βιομηχανικής παραγωγής είναι διαθέσιμα μόνο σε τριμηνιαία και ετήσια βάση. Αυτή η ανισορροπία στις συχνότητες δειγματοληψίας δημιουργεί σοβαρά τεχνικά προβλήματα που οι υπάρχουσες μέθοδοι δεν ήταν σε θέση να επιλύσουν.

Προτείνουμε μια νέα κατηγορία μοντέλων παραγόντων για δεδομένα μικτών συχνοτήτων (mixed frequency approximate factor models) που επιτρέπουν να μελετήσουμε το πλήρες φάσμα των τριμηνιαίων δεδομένων του τομέα βιομηχανίας σε συνδυασμό με ετήσια δεδομένα της οικονομίας. Αρχικά αποδεικνύουμε τις ιδιότητες μεγάλου δείγματος των εκτιμητών για τη νέα κατηγορία μοντέλων που προτείνονται. Στο επόμενο στάδιο χρησιμοποιώντας το νέο μοντέλο παραγόντων, θεωρούμε ότι ένας ενιαίος κοινός παράγοντας εξηγεί περίπου το 90% της μεταβλητότητας του δείκτη βιομηχανικής παραγωγής και το 60% της διακύμανσης του ΑΕΠ. Ο πρώτος μοναδικός παράγοντας χαμηλής συχνότητας που δεν σχετίζεται με τον τομέα κατασκευών εξηγεί περίπου το 14% των διακυμάνσεων αύξησης του ΑΕΠ. Η εικόνα με ένα δομικό μοντέλο παραγόντων που χαρακτηρίζει τις τεχνολογικές καινοτομίες είναι διαφορετική. Κοιτάζοντας τα τεχνολογικά σοκ, αντί την παραγωγή, δεν φαίνεται ότι ένας κοινός παράγοντας με ψηλές συχνότητες εξηγεί τις διακυμάνσεις της βιομηχανικής παραγωγής, και ότι είναι ένας κυρίαρχος παράγοντας για ολόκληρη την οικονομία. Ένας παράγοντας ειδικά για

τεχνολογικές καινοτομίες είναι πιο σημαντικός για τον τομέα έρευνας, ενώ ένας παράγοντας χαμηλής συχνότητας, που φαίνεται να εξηγεί τη διακύμανση των πληροφοριών της βιομηχανίας καθώς και των επαγγελματικών και επιχειρηματικών υπηρεσιών καινοτομίες, παίζει σχετικά πιο σημαντικό ρόλο.

Τα αποτελέσματα της έρευνας βρίσκονται στο άρθρο:

Andreou et. al. (2016), "Is Industrial Production Still the Dominant Factor for the US Economy?", https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2731334

(2) The role of credit risk in predicting the VIX and the VRP?

Αυτή η εργασία παρουσιάζει μια καινοτόμο μέθοδο για την εξαγωγή κοινών παραγόντων μεταβλητότητας/διακύμανσης που προσεγγίζουν την κοινή τάση του ρίσκου στις χρηματαγορές και μπορούν να προβλέψουν το ρίσκο χρηματαγορών, όπως η μεταβλητότητα της S & P 500 και το ασφάλιστρο κινδύνου διακύμανσης (Variance Risk Premium, VRP) στις ΗΠΑ. Η προσέγγιση είναι καινοτόμος ως προς δύο διαφορετικές διαστάσεις. Συγκεκριμένα έχουμε: (1) εξαγάγει παράγοντες από διαστρωματικές χρονοσειρές με εκτιμημένες διακυμάνσεις - ιδίως μεγάλες ομάδες μονομεταβλητών μοντέλων ARCH τύπου χρηματοοικονομικών στοιχείων, και (2) υπολογίζει κινδύνους μεταβολής των τιμών των ιδίων κεφαλαίων χρησιμοποιώντας παράγοντες που υπερβαίνουν την κατηγορία μετοχών. Ως εκ τούτου, οι παράγοντες μεταβλητότητας μας θα έχουν ετικέτες, που θα προέρχονται από συγκεκριμένες κατηγορίες χρηματοοικονομικών τίτλων και τις ανάλογες ροπές αυτών των αποδόσεων.

Εκτός από την οικονομετρική ανάλυση τεκμηριώνουμε την οικονομική σημασία των παραγόντων μεταβλητότητας στην πρόβλεψη του ρίσκου και χρησιμοποιούμε μια απλή εμπορική στρατηγική για συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης της τιμολόγησης του VIX. Χρησιμοποιώντας τη νέα προσέγγιση συντελεστή μεταβλητότητας επανεξετάζουμε την πρόβλεψη του VIX2, RV του S & P 500 και του VRP σε διαφορετικούς επενδυτικούς ορίζοντες. Θεωρούμε ότι τα εμπειρικά στοιχεία που συνδέονται με τη μεταβλητότητα (i) long-run εταιρικά spreads, (ii) τα spreads βραχυπρόθεσμης χρηματοδότησης και (iii) της ενέργειας και των πρώτων υλών, μετάλλων και spreads αποδόσεων, είναι σημαντικά για την πρόβλεψη των μελλοντικών VIX2, RV και VRP. Πιο συγκεκριμένα, διαπιστώνουμε ότι δύο παράγοντες μεταβλητότητας που προτείνουμε φαίνεται να είναι το κλειδί για την πρόβλεψη της VRP, VIX2 και S & P 500 RV. Βρίσκουμε ότι οι συντελεστές μεταβλητότητας είναι σημαντικοί σε όλους τους ορίζοντες πρόβλεψης. Επίσης, οι παράγοντες μεταβλητότητας μπορούν να προβλέψουν τις υπερβάλλουσες αποδόσεις των μετοχών. Ο συντελεστής μεταβλητότητας που σχετίζεται με τις αποδόσεις και τα spreads της ενέργειας και των μετάλλων είναι, επίσης, σημαντικός. Τέλος, τα πιο πάνω αποτελέσματα ισχύουν για την περίοδο από το 1999-2010, με ή χωρίς την περίοδο που σχετίζεται με την πτώχευση της Lehman Brothers και τα επακόλουθά της.

Τα αποτελέσματα της έρευνας βρίσκονται στο άρθρο:

Andreou E. and E. Ghysels "Predicting the VIX and the Volatility Risk Premium What's Credit and Commodity Volatility Risk Got To Do With It?" https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2510196

(3) Structural tests robust to regression misspecification

Οι έλεγχοι για δοκιμές διαρθρωτικές που έχουν αναπτυχθεί στη βιβλιογραφία για τα μοντέλα παλινδρόμησης είναι ευαίσθητα στον ορθό προσδιορισμό του μοντέλου. Δείχνουμε - αναλυτικά και μέσω προσομοιώσεων - ότι ο έλεγχος του sup Wald για δομικές αλλαγές στη μέση τιμή και διακύμανση μιας χρονοσειράς παρουσιάζει σοβαρές στρεβλώσεις μεγέθους σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Για

παράδειγμα όταν η δυναμική της δεσμευμένη μέσης ροπής είναι κακώς προσδιορισμένη ο έλεγχος sup Wald έχει σοβαρές στρεβλώσεις μεγέθους. Ως εκ τούτου, προτείνουμε μια εναλλακτική και συμπληρωματική μεθοδολογία για να εξετάσουμε δομικές αλλαγές που βασίζονται στις μη-δεσμευμένες ροπές μέσου και διακύμανσης της χρονοσειράς. Εφαρμόζουμε τις πιο πάνω μεθόδους στα δυναμικά μοντέλα παλινδρόμησης που ανιχνεύουν δομικές αλλαγές στη μέση και στη διακύμανση της αύξησης της ανεργίας και των επιτοκίων των ΗΠΑ. Αντίθετα όταν εφαρμόσουμε τις μεθόδους στις μη-δεσμευμένες ροπές η ένδειξη για δομικές αλλαγές εξαφανίζεται. Ως εκ τούτου, δεν υπάρχει καμία απόδειξη δομικών αλλαγών στη μακροχρόνια μέση ροπή ή στη μεταβλητότητα γι' αυτές τις οικονομικές μεταβλητές για την περίοδο από το 1985 στις ΗΠΑ.

Τα αποτελέσματα της έρευνας βρίσκονται στο άρθρο:

Morshed, A. A., E. Andreou and O. Boldea (2016), "Structural Break Tests Robust to Regression Misspecification", https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2773555

II. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ 2017

II.1 ΤΟΜΕΑΣ ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ

Συντονιστής: Θεοφάνης Μαμουνέας

II.1.1 Άτυπες μορφές απασχόλησης στην Κύπρο: τάσεις και πολιτικές

Υπεύθυνος: Χρήστος Κουτσαμπέλας

Η άτυπη (ή αλλιώς μη-κανονική) απασχόληση αναφέρεται σε επισφαλείς μορφές απασχόλησης που δεν εντάσσονται στα πλαίσια της σταθερής, ρυθμισμένης και πλήρους ωραρίου μισθωτής απασχόλησης που αποτελεί τον κανόνα στις δυτικές αναπτυγμένες οικονομίες. Μορφές άτυπης απασχόλησης είναι τα συμβόλαια ορισμένου χρόνου, η μερική απασχόληση, η εξαρτώμενη αυτοαπασχόληση και άλλες παρεμφερείς μορφές εργασίας.

Στην περίοδο μετά την κρίση, διατυπώνονται ανησυχίες για την αύξηση αυτών των μορφών απασχόλησης σε πολλές χώρες. Η αυξητική τάση εν μέρει υποδαυλίστηκε από την οικονομική ύφεση, με την έννοια ότι η άτυπη απασχόληση μπορεί να βοηθήσει στην αναχαίτιση της ανεργίας. Παράλληλα όμως η άτυπη απασχόληση μπορεί να είναι το παράγωγο βαθιών δομικών μετασχηματισμών της οικονομίας (όπως για παράδειγμα η άνοδος της οικονομίας των εφαρμογών και γενικότερα της ψηφιακής οικονομίας).

Παρότι η άτυπη απασχόληση συνεισφέρει στην ευελιξία της αγοράς εργασίας και προσφέρει ευκαιρίες απασχόλησης σε εργαζόμενους που εναλλακτικά θα μπορούσαν να ήταν άνεργοι, συσχετίζεται και με μια σειρά μειονεκτημάτων-κινδύνων, όπως:

- Αυξημένος αριθμός εργαζόμενων που δεν καλύπτονται επαρκώς από το σύστημα κοινωνικής προστασίας, άρα και διευρυμένες ανισότητες μεταξύ τυπικών και άτυπων εργατών.
- Διακοπτόμενες καριέρες με αποτέλεσμα αυξημένο κίνδυνο φτώχειας τόσο κατά τη διάρκεια της εργασιακής ηλικίας όσο και μετά τη σύνταξη (λόγω χαμηλού αριθμού συνολικών ενσήμων).
- Επιπτώσεις στην υγεία λόγω αυξημένων επιπέδων άγχους και κατάθλιψης.
- Επιπτώσεις στη χρηματοδότηση του συστήματος κοινωνικής προστασίας, αφού οι εργαζόμενοι σε άτυπη απασχόληση πληρώνουν λιγότερους φόρους και ασφαλιστικές εισφορές.
- Δυσανάλογη επίπτωση στις νεότερες γενιές, εγείροντας ζητήματα διαγενεακών ανισοτήτων.

Ο σκοπός της μελέτης είναι να περιγράψει τις πρόσφατες τάσεις στην άτυπη απασχόληση στην Κύπρο λαμβάνοντας υπόψη τις διεθνείς τάσεις και κάνοντας τις ανάλογες συγκρίσεις. Το τρέχον πλαίσιο κοινωνικής πολιτικής θα περιγραφεί και θα αξιολογηθεί επιτρέποντας τη διατύπωση προτάσεων πολιτικής που θα μπορούσαν να γεφυρώσουν το χάσμα κοινωνικής προστασίας μεταξύ τυπικών και άτυπων εργαζόμενων.

II.1.2 Κοινωνική προστασία στην Κύπρο: προκλήσεις και πολιτικές

Υπεύθυνος: Χρήστος Κουτσαμπέλας και Πάνος Πασιαρδής

Μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση του 2013 η ατζέντα οικονομικής πολιτικής της Κύπρου σπρώχτηκε προς διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και μέτρα λιτότητας για διόρθωση των δημοσιονομικών ανισορροπιών. Όπως ήταν αναμενόμενο, η κοινωνική προστασία έχει πληγεί αρνητικά από αυτά τα μέτρα και μεταρρυθμίσεις.

Οι αρμόδιες αρχές στην Κύπρο είναι τώρα στο στάδιο μιας σοβαρής προσπάθειας να καλυφθούν τα κενά που έχουν δημιουργηθεί με βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος κοινωνικής προστασίας. Αυτό συνεπάγεται περιορισμούς, ωστόσο αναμένεται να προκύψουν μακροπρόθεσμα οφέλη που θα υπερβούν το βραχυπρόθεσμο κόστος. Η πιο σημαντική εξέλιξη προς αυτή την κατεύθυνση ήταν η αντικατάσταση του Δημόσιου Βοηθήματος με ένα σύστημα Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (ΕΕΕ), που αποσκοπεί στην (α) καλύτερη στόχευση των κοινωνικών παροχών και (β) ανάπτυξη ενός συστήματος κοινωνικής πρόνοιας που να μπορεί να ανταποκριθεί πιο αποτελεσματικά στις μεταβαλλόμενες κοινωνικές ανάγκες. Ωστόσο, η σημαντική αυτή αλλαγή δεν αρκεί, με την έννοια ότι χρειάζονται πολλές άλλες μεταρρυθμίσεις και μέτρα για να αντιμετωπισθούν τα προβλήματα κοινωνικής προστασίας.

Στην προτεινόμενη έρευνα, θα γίνει επισκόπηση των πρόσφατων εξελίξεων στο σύστημα κοινωνικής προστασίας στην Κύπρο, καθώς και των συναφών πολιτικών, δίνοντας έμφαση στις προκλήσεις και τα αποτελέσματα των οποίων η σημασία έχει τονιστεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Η έρευνα θα καλύψει θέματα του Κυπριακού συστήματος κοινωνικής προστασίας όπως:

- Συνταξιοδοτικές μεταρρυθμίσεις που έγιναν τα τελευταία χρόνια και ο βαθμός που αυτές ενισχύουν τη βιωσιμότητα του κρατικού συστήματος σύνταξης και εξασφαλίζουν μακροπρόθεσμη εισοδηματική επάρκεια για τους ηλικιωμένους.
- Αλλαγές στη φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό, ανάμεσα σε ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού όπως οι ηλικιωμένοι, οι άνεργοι, τα παιδιά και οι μετανάστες.
- Τα προβλήματα του δημόσιου συστήματος υγείας και πως αυτά αντανακλούν στο σύστημα κοινωνικής προστασίας, καθώς και η αναμενόμενη εδώ και πολλά χρόνια εισαγωγή του Γενικού Συστήματος Υγείας (ΓΕΣΥ).
- Η μεταρρύθμιση άλλων δημόσιων υπηρεσιών, ιδιαίτερα στους τομείς της εκπαίδευσης και παιδικής φροντίδας, που έχουν άμεσες και έμμεσες επιδράσεις στη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό.
- Η εργασιακή ανασφάλεια που φαίνεται να επηρεάζει όλο και περισσότερους εργαζόμενους, καθώς και η ικανότητα της αγοράς να δημιουργήσει ποιοτικές και βιώσιμες θέσεις εργασίας.
- Διαφορές ανάμεσα σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, λαμβάνοντας όμως υπόψη και τις σημαντικές ανισότητες που παρατηρούνται στον ιδιωτικό τομέα (π.χ. μισθολογικές ανισότητες, διαφορές στην κοινωνική προστασία και άλλα).

Απώτερος στόχος της έρευνας είναι η εξαγωγή συμπερασμάτων που να είναι χρήσιμα στη διαμόρφωση αποτελεσματικής κοινωνικής πολιτικής στην Κύπρο.

II.1.3 Οι επιδράσεις της οικονομικής κρίσης στην απασχόληση στην Κύπρο

Υπεύθυνος: Αλέξανδρος Πολυκάρπου

Το ποσοστό ανεργίας στην Κύπρο αυξήθηκε από 3,7% το 2008 σε 11,9% το 2012 και στο 16,1% το 2014, ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης που έπληξε τη χώρα. Με βάση τα στατιστικά στοιχεία τα άτομα που πλήγηκαν περισσότερο είναι οι νέοι 15-24 ετών, των οποίων το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε από 9% το 2008 σε 27,7% το 2012 και σε 36% το 2014. Επίσης, με βάση στοιχεία από την έρευνα εργατικού δυναμικού στην Κύπρο παρατηρήθηκε αύξηση του ποσοστού των ατόμων που εργάζονται με μερική απασχόληση μεταξύ του 2008 και 2014. Συγκεκριμένα, το 2008 περίπου 7,8% των εργαζομένων ήταν με καθεστώς μερικής απασχόλησης, ενώ το 2012 το ποσοστό αυτό αυξήθηκε σε 10,7% και το 2014 σε 14,1%.

Σε αυτή τη μελέτη θα εξετάσουμε την επίδραση που είχε η οικονομική κρίση στη συμπεριφορά των ατόμων στην αγορά εργασίας. Συγκεκριμένα, χρησιμοποιώντας στατιστική και οικονομετρική ανάλυση θα μελετήσουμε πώς μεταβλήθηκε η συμμετοχή στην αγορά εργασίας και οι ώρες εργασίας των ατόμων μεταξύ των ετών 2008 και 2014 χρησιμοποιώντας στοιχεία από τη βάση δεδομένων EU-SILC. Επίσης, θα προσδιοριστούν οι ομάδες του πληθυσμού (π.χ. νέοι, γυναίκες, άτομα άνω των 55 ετών) που έχουν πληγεί περισσότερο από την κρίση όσον αφορά την απασχόλησή τους. Στόχος της μελέτης είναι η σύνδεση των χαρακτηριστικών των ατόμων με τη συμπεριφορά τους στην αγορά εργασίας και ο προσδιορισμός των χαρακτηριστικών εκείνων που έκαναν τα άτομα λιγότερο ή περισσότερο ευάλωτα στην οικονομική κρίση.

Τα αποτελέσματα της μελέτης θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως οδηγός για το σχεδιασμό καλύτερα στοχευμένων πολιτικών αύξησης της απασχόλησης στην Κύπρο, όπως, επίσης, στη δημιουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης, τα οποία θα καθιστούν τα άτομα λιγότερο ευάλωτα σε περιόδους οικονομικών κρίσεων.

II.1.4 Εισόδημα από κοινωνική ασφάλιση και η απόφαση συνταξιοδότησης στην Κύπρο

Υπεύθυνος: Νίκος Θεοδωρόπουλος

Η βάση δεδομένων για την Υγεία, τη Γήρανση και τη Συνταξιοδότηση (SHARE) αντλεί στοιχεία από διαφορετικούς επιστημονικούς τομείς καθώς και από (μέχρι σήμερα) 20 Ευρωπαϊκές χώρες. Στο έβδομο κύμα συλλογής στοιχείων, που θα πραγματοποιηθεί το 2017, θα περιληφθούν και οι 28 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η τήρηση αυστηρών διαδικαστικών οδηγιών και προγραμμάτων διασφαλίζουν την εκ των προτέρων εναρμόνιση του σχεδιασμού της έρευνας σε κάθε χώρα με αποτέλεσμα την πλήρη συγκρισιμότητα των στοιχείων μεταξύ των Ευρωπαϊκών χωρών.

Η SHARE λειτουργεί διαχρονικά διαμέσου ενός δείγματος ατόμων ηλικίας 50 ετών και άνω. Η επιστημονική ισχύς της SHARE βασίζεται στο πάνελ σχεδιασμό της, ο οποίος διαμέσου της συμμετοχής στην έρευνα του δείγματος ανά τακτά χρονικά διαστήματα είναι σε θέση να συλλάβει το δυναμικό χαρακτήρα της διαδικασίας της γήρανσης. Επίσης, ένα σημαντικό πλεονέκτημα της SHARE είναι ότι δίνεται η δυνατότητα στον ερευνητή να κατασκευάσει τον κύκλο ζωής/ιστορία του ερευνώμενου.

Το μέγεθος του δείγματος για την Κύπρο θα είναι περίπου 1,000 άτομα ηλικίας 50 και άνω. Χρησιμοποιώντας τα στοιχεία SHARE μπορούμε να κατανοήσουμε καλύτερα τον τρόπο που τα άτομα και οι οικογένειες επηρεάζονται από τη γήρανση. Για παράδειγμα, ευρήματα με βάση τα στοιχεία από την έρευνα SHARE μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την εξαγωγή σημαντικών συμπερασμάτων πολιτικής σχετικά με την καλύτερη στόχευση των επιδομάτων ανικανότητας και αναπηρίας και τον καλύτερο χειρισμό συμπεριφορών πρόωρης συνταξιοδότησης.

Στόχοι αυτής της μελέτης είναι οι ακόλουθοι:

1. Έρευνα τη δομής του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης στην Κύπρο και σύγκρισής του με αυτό άλλων Ευρωπαϊκών χωρών.
2. Αξιολόγηση των κινήτρων που δημιουργεί το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης για συνταξιοδότηση ή τη συνέχιση εργασίας. Η βασική ιδέα είναι ότι σε κάθε δεδομένη ηλικία, και με βάση τις διαθέσιμες πληροφορίες, οι εργαζόμενοι συγκρίνουν την αναμενόμενη παρούσα αξία των δύο εναλλακτικών λύσεων: συνταξιοδότηση σήμερα, ή εργασία για ένα ακόμη έτος, κατόπιν γίνεται η καλύτερη επιλογή. Εισοδήματα από κοινωνική ασφάλιση διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην απόφαση μεταξύ συνταξιοδότησης και εργασίας.

II.1.5 Μισθοί και παραγωγικότητα στην κυπριακή οικονομία

Υπεύθυνος: Θεοφάνης Μαμουνέας

Πρόσφατα έχει επιστρέψει στις συζητήσεις για την κυπριακή οικονομία το θέμα της ΑΤΑ (αυτόματης τιμαριθμικής αναπροσαρμογής). Το συνδικαλιστικό κίνημα υποστηρίζει ότι η φιλοσοφία της ΑΤΑ δεν πρέπει να αλλάξει στον ιδιωτικό τομέα, οι εργαζόμενοι του οποίου υπέστησαν το μεγαλύτερο πλήγμα λόγω της κρίσης. Οι εργοδότες από την άλλη εκφράζουν την άποψη ότι ο θεσμός της ΑΤΑ πρέπει να εκσυγχρονιστεί λαμβάνοντας υπόψη τα νέα δεδομένα που διαμορφώνονται τόσο στην ΕΕ όσο και στην Κύπρο. Επίσης, προκύπτει και θέμα διαφοράς ερμηνείας για το πώς και πότε θα παραχωρείται η ΑΤΑ. Αυτό που γενικά υποστηρίζεται από τους αναλυτές είναι ότι η τιμαριθμική αναπροσαρμογή πρέπει να φύγει εντελώς από την εξίσωση προσδιορισμού ή βελτίωσης ή διόρθωσης των μισθών. Τα στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη είναι η παραγωγικότητα και ο πραγματικός ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας, που δημιουργείται μέσα σε μια χρονιά, ούτως ώστε να παραμένουμε συνεχώς ανταγωνιστικοί, με βάση τα δεδομένα της οικονομίας.

Σκοπός αυτής της μελέτης είναι να ερευνηθεί το κατά πόσο θα είναι αποτελεσματικό η ΑΤΑ να δίνεται με βάση την παραγωγικότητα της συνολικής οικονομίας. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός θα συγκρίνουμε τους μισθούς με την ολική παραγωγικότητα, αλλά και την παραγωγικότητα της εργασίας, για να δούμε αν αυτά κινούνται μαζί διαχρονικά. Από τη σκοπιά της πολιτικής, η παραγωγικότητα της εργασίας είναι σημαντική ως ένα στοιχείο αναφοράς στις μισθολογικές διαπραγματεύσεις. Χρησιμοποιώντας την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας και το ποσοστό των μισθών, μπορεί κανείς να αξιολογήσει το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, δηλαδή την ανταγωνιστικότητα σε σχέση με την εργασία.

Επίσης, ένα μεγάλο κομμάτι της κυπριακής οικονομίας είναι ο δημόσιος τομέας που είναι αρκετά διαφοροποιημένος από τον ευρύτερο ιδιωτικό τομέα. Άρα η μελέτη αυτή θα προχωρήσει σε συγκρίσεις των πιο πάνω μέτρων σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, αλλά και σε πιο συγκεκριμένους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας. Τα αποτελέσματα της μελέτης θα χρησιμοποιηθούν για να εξαχθούν συμπεράσματα σχετικά με το κατά πόσο είναι καλύτερο οι μισθοί να προσαρμόζονται με βάση τη συνολική παραγωγικότητα της οικονομίας ή με την παραγωγικότητα του κάθε τομέα ξεχωριστά.

II.1.6 Κατασκευή δεικτών παραγωγικότητας

Υπεύθυνος: Θεοφάνης Μαμουνέας

ΕΞΑΜΗΝΙΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟ

Η οικονομική κρίση έχει αναδείξει τη σημασία της αύξησης της παραγωγικότητας για να βελτιώσει η οικονομία την ανταγωνιστικότητά της και τις προοπτικές ανάπτυξης. Άρα είναι καλό μια οικονομία να παρακολουθεί την πορεία της παραγωγικότητάς της συνολικά αλλά και σε συγκεκριμένους τομείς. Η παραγωγικότητα είναι ένα μέτρο της οικονομικής ευημερίας μιας χώρας το οποίο δείχνει πόσο αποτελεσματικά οι συντελεστές της παραγωγής μετατρέπονται σε τελικό προϊόν στην οικονομία. Υπάρχουν δύο ορισμοί της παραγωγικότητας, η παραγωγικότητα της εργασίας και η ολική παραγωγικότητα. Φυσικά τα δύο αυτά μέτρα δεν είναι ανεξάρτητα το ένα από το άλλο.

Η παραγωγικότητα της εργασίας είναι η αναλογία της παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών προς τις ώρες εργασίας που διατίθενται για την παραγωγή των εν λόγω αγαθών και υπηρεσιών. Από τη σκοπιά της πολιτικής, η παραγωγικότητα της εργασίας είναι σημαντική ως ένα στοιχείο αναφοράς στις μισθολογικές διαπραγματεύσεις. Χρησιμοποιώντας την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας και το ποσοστό των μισθών, μπορεί κανείς να αξιολογήσει το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, δηλαδή την ανταγωνιστικότητα σε σχέση με την εργασία.

Η ολική παραγωγικότητα μετρά την αναλογία της παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών που εξηγείται από τη συνεισφορά της εργασίας αλλά και του κεφαλαίου σε μια οικονομία, και γι' αυτό το λόγο θεωρείται το πιο σημαντικό μέτρο παραγωγικότητας. Ο δείκτης ολικής παραγωγικότητας αντανακλά φαινόμενα όπως την αναποτελεσματικότητα, ανακατανομές των πόρων σε παραγωγικές χρήσεις και εξελίξεις στην τεχνολογία.

Σκοπός της προτεινόμενης έρευνας είναι η κατασκευή Tornqvist δεικτών ολικής παραγωγικότητας αλλά και παραγωγικότητας της εργασίας για την Κυπριακή οικονομία συνολικά, αλλά και για κάποιους τομείς. Τα στοιχεία για την κατασκευή των δεικτών θα συλλέγονται κάθε έξι μήνες και οι εκτιμημένοι δείκτες παραγωγικότητας θα παρουσιάζονται σε εξαμηνιαίο δελτίο, έτσι ώστε να υπάρχει συνεχής παρακολούθηση της παραγωγικότητας της οικονομίας.

Όπως έχουμε αναφέρει προηγουμένως η παραγωγικότητα είναι μεγάλης σημασίας για την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα μιας οικονομίας. Συνεπώς, η παρακολούθηση και η επεξήγηση του πώς αυτή κινείται διαχρονικά (και για ποιους λόγους κινείται με αυτό τον τρόπο) μπορεί να αποτελέσουν σημαντικά εργαλεία οικονομικής πολιτικής για αύξηση του ρυθμού ανάπτυξης του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ).

Πίνακας παραδοτέων Τομέα Μικροοικονομικής Ανάλυσης και Ευημερίας

Τίτλος	Είδος
Άτυπες μορφές απασχόλησης στην Κύπρο: τάσεις και πολιτικές	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής
Κοινωνική προστασία στην Κύπρο: προκλήσεις και πολιτικές	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής
Οι επιδράσεις της οικονομικής κρίσης στην απασχόληση στην Κύπρο	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής
Μισθοί και παραγωγικότητα στην κυπριακή οικονομία	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής
Κατασκευή δεικτών παραγωγικότητας	Εξαμηνιαίο Δελτίο
Εισόδημα από κοινωνική ασφάλιση και η απόφαση συνταξιοδότησης στην Κύπρο	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής

II.2 ΤΟΜΕΑΣ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Συντονιστής: Έλενα Ανδρέου

II.2.1 Προβλέψεις για την κυπριακή οικονομία και δείκτες οικονομικού κλίματος

Υπεύθυνος: Νικολέττα Πασιουρτίδου

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Βασική δραστηριότητα του Τομέα Μακροοικονομικών Προβλέψεων και Ανάλυσης είναι η κατασκευή και ανάλυση προβλέψεων για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και τον πληθωρισμό στην Κύπρο, που δημοσιεύονται σε τριμηνιαία βάση στο δελτίο «Οικονομικές Προοπτικές». Οι προβλέψεις κατασκευάζονται με τη χρήση σύγχρονων οικονομετρικών τεχνικών και μιας εκτεταμένης βάσης εγχώριων και ξένων δεδομένων, η οποία ενημερώνεται και επεκτείνεται/βελτιώνεται σε συνεχή βάση. Οι προβλέψεις αναλύονται στο δελτίο σε συνάρτηση με τις τρέχουσες τοπικές και διεθνείς οικονομικές εξελίξεις, τις προκλήσεις και τις προοπτικές της κυπριακής οικονομίας.

ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟ: ΕΡΕΥΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ

Ο Τομέας ασχολείται, επίσης, με την κατασκευή δεικτών οικονομικού κλίματος/εμπιστοσύνης για τομείς καθώς και για το σύνολο της οικονομίας. Συγκεκριμένα, ο Τομέας ασχολείται με το συντονισμό των Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας στην Κύπρο, οι οποίες διεξάγονται μεταξύ ανώτερων στελεχών επιχειρήσεων και καταναλωτών, την ανάλυση των στοιχείων από τις Έρευνες και την κατασκευή δεικτών οικονομικής εμπιστοσύνης. Τα αποτελέσματα των Ερευνών δημοσιεύονται μηνιαίως στο δελτίο «Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας» όπου παρουσιάζονται οι βραχυχρόνιες εξελίξεις στο επιχειρηματικό κλίμα (στις Υπηρεσίες, το Λιανικό Εμπόριο, τις Κατασκευές και τη Μεταποίηση), καθώς και τάσεις στις προσδοκίες των νοικοκυριών για την οικονομική τους κατάσταση και για τις συνθήκες στην οικονομία γενικότερα. Κάθε τρίμηνο παρουσιάζεται στο δελτίο ο δείκτης χρήσης παραγωγικής ικανότητας (capacity utilisation index) για τους τομείς της μεταποίησης και των υπηρεσιών. Δύο φορές το χρόνο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της Έρευνας Επενδύσεων στη μεταποίηση που αναφέρεται σε εκτιμήσεις επιχειρήσεων για τις μεταβολές στις επενδύσεις τους, το είδος των επενδύσεων που σχεδιάζουν και τους παράγοντες που επηρεάζουν τις επενδυτικές τους αποφάσεις.

II.2.2 Προβλέψεις ρυθμού ανάπτυξης τομέων της κυπριακής οικονομίας

Υπεύθυνος: Νικολέττα Πασιουρτίδου

Η συστηματική ανάλυση των εξελίξεων και προοπτικών των τομέων της οικονομίας παρέχει επιπρόσθετη πληροφόρηση για τους παράγοντες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη ή προκαλούν την επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας. Στόχος της έρευνας είναι η κατασκευή μοντέλων για το ρυθμό ανάπτυξης τομέων της οικονομίας και ο υπολογισμός βραχυπρόθεσμων προβλέψεων, με τη χρήση μιας εκτεταμένης βάσης δεδομένων εγχώριων και διεθνών/ξένων οικονομικών δεικτών. Η έρευνα βασίζεται στη μεθοδολογία που εφαρμόζεται στο ΚΟΕ για την πρόβλεψη του ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ. Συγκεκριμένα, θα εκτιμηθούν οικονομετρικά μοντέλα μιας εξίσωσης για το ρυθμό μεταβολής της προστιθέμενης αξίας (σε σταθερές τιμές) των τομέων, όπως αυτοί παρουσιάζονται στους τριμηνιαίους Εθνικούς Λογαριασμούς.

Ο ρυθμός μεταβολής της προστιθέμενης αξίας του κάθε τομέα θα μοντελοποιηθεί ως συνάρτηση (i) μόνο των παρελθοντικών τιμών του, (ii) των παρελθοντικών τιμών του και άλλων μακροοικονομικών ή χρηματοοικονομικών μεταβλητών (π.χ. επιτόκια, τιμές, δείκτες οικονομικού κλίματος), και (iii) των παρελθοντικών τιμών του, άλλων μεταβλητών και κοινών παραγόντων.

Οι κοινοί παράγοντες που θα χρησιμοποιηθούν στην ανάλυση είναι ένας μικρός αριθμός δεικτών (π.χ. έξι με οκτώ) οι οποίοι θα συνοψίζουν τις πληροφορίες ενός μεγάλου αριθμού οικονομικών σειρών που αφορούν την πραγματική οικονομική δραστηριότητα (π.χ. δείκτης βιομηχανικής παραγωγής, δείκτης όγκου λιανικού εμπορίου, αφίξεις τουριστών, άδειες οικοδομής, εγγραφές νέων εταιρειών, εγγραφές μηχανοκίνητων οχημάτων, απασχόληση). Για κάθε κοινό παράγοντα και μακροοικονομική / χρηματοοικονομική μεταβλητή θα εκτιμάται διαφορετικό μοντέλο, με αποτέλεσμα να καταλήγουμε σε ένα μεγάλο αριθμό εναλλακτικών προβλέψεων για το ρυθμό ανάπτυξης του κάθε τομέα, λόγω της έκτασης της βάσης δεδομένων που θα χρησιμοποιηθεί. Στη συνέχεια, οι επιμέρους προβλέψεις μπορούν να συνδυαστούν, με τη χρήση στατιστικών μεθόδων, σε μια πρόβλεψη με βελτιωμένη ακρίβεια. Θα χρησιμοποιηθούν απλοί συνδυασμοί πρόβλεψης, όπως μέσος όρος ή διάμεσος, καθώς και μέθοδοι που βασίζονται στην ιστορική επίδοση πρόβλεψης του κάθε μοντέλου και δίνουν βαρύτητα σε προβλέψεις από μοντέλα με μικρότερο σφάλμα πρόβλεψης.

Θα διερευνηθεί η ικανότητα πρόβλεψης των διαφόρων μοντέλων/δεικτών και μεθόδων για να προσδιοριστούν οι βέλτιστοι συνδυασμοί για την πρόβλεψη του ρυθμού ανάπτυξης του κάθε τομέα. Επίσης, θα εξεταστεί κατά πόσο η κατασκευή προβλέψεων για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ αθροίζοντας τις προβλέψεις για το ρυθμό μεταβολής της προστιθέμενης αξίας των τομέων (περιλαμβανομένων και των εισαγωγικών δασμών και ΦΠΑ) οδηγεί σε ακριβέστερες προβλέψεις για το ρυθμό ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας, συγκριτικά με την κατ' ευθείαν πρόβλεψη του ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ. Τα ευρήματα της ανάλυσης θα καθορίσουν τη μεθοδολογία υπολογισμού προβλέψεων για τους τομείς της οικονομίας οι οποίες να είναι συμβατές με την πρόβλεψη για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ.

Απώτερος στόχος της έρευνας είναι η συστηματική δημοσίευση προβλέψεων και ανάλυσης σχετικά με την πορεία τομέων της οικονομίας που αναμένεται να συμπληρώσουν σημαντικά την ανάλυση των οικονομικών προοπτικών, που γίνεται τώρα σε συνολικό επίπεδο.

II.2.3 Μακροοικονομετρικό μοντέλο τομέων της κυπριακής οικονομίας

Υπεύθυνος: Νικολέττα Πασιουρτίδου

Σκοπός της έρευνας είναι η κατασκευή ενός μοντέλου που να περιγράφει τις δυναμικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ των τομέων της κυπριακής οικονομίας, με το οποίο θα προσομοιώνονται οι επιπτώσεις εναλλακτικών μακροοικονομικών σεναρίων στο ρυθμό ανάπτυξης των τομέων. Η μελέτη αποτελεί μέρος

της έρευνας που γίνεται στο ΚΟΕ με σκοπό την επέκταση του Τομέα Μακροοικονομικών Προβλέψεων και Ανάλυσης για τη διεξαγωγή ανάλυσης των προοπτικών σε επίπεδο κλάδων οικονομικής δραστηριότητας.

Αρχικά θα διερευνηθούν οι στατιστικές ιδιότητες των τομεακών χρονοσειρών για την προστιθέμενη αξία σε όρους (α) ρυθμού μεταβολής και (β) μεριδίου του κάθε τομέα στη συνολική προστιθέμενη αξία της οικονομίας. Θα εξαχθούν συμπεράσματα π.χ. για την ύπαρξη τυχόν δομικών αλλαγών στις χρονοσειρές, το βαθμό αυτοσυσχέτισης (ολοκλήρωσης) και συσχέτισης μεταξύ τομέων. Βάσει των συμπερασμάτων της προκαταρκτικής ανάλυσης θα καθοριστεί ο τρόπος της από κοινού μοντελοποίησης των σειρών. Το οικονομετρικό μοντέλο θα είναι τύπου Vector Autoregression (VAR), δηλαδή ένα σύστημα εξισώσεων όπου η προστιθέμενη αξία του κάθε τομέα (εκφρασμένη ως ρυθμός μεταβολής ή μερίδιο) εξαρτάται από παρελθοντικές τιμές της προστιθέμενης αξίας του ίδιου του τομέα και άλλων κλάδων της οικονομίας, καθώς και από άλλες μεταβλητές. Συγκεκριμένα, θα εξεταστούν μοντέλα VAR που περιλαμβάνουν κοινούς παράγοντες (common factors), π.χ. ως εξωγενείς μεταβλητές οι οποίες θα μοντελοποιούν τις επιπτώσεις διαφόρων μακροοικονομικών αναταραχών (shocks). Οι κοινοί παράγοντες συνοψίζουν ένα μεγάλο σύνολο μακροοικονομικών μεταβλητών σε ένα μικρό αριθμό δεικτών ούτως ώστε το σύστημα που προκύπτει (Factor Augmented VAR) να έχει περιορισμένο αριθμό παραμέτρων. Από τις εκτιμημένες παραμέτρους του συστήματος θα υπολογιστεί, μέσω Impulse Response Functions, το μέγεθος και η διάρκεια των επιδράσεων των αναταραχών στη δραστηριότητα των τομέων.

Θα διερευνηθούν οι επιπτώσεις μακροοικονομικών και τομεακών (sector-specific) αναταραχών. Μακροοικονομικές αναταραχές των οποίων οι επιπτώσεις θα μπορούσαν να προσομοιωθούν περιλαμβάνουν μεταβολές: (1) στη συναλλαγματική ισοτιμία (π.χ. ευρώ – στερλίνα, ευρώ – ρούβλι), (2) στο κόστος δανεισμού, (3) στις διεθνείς τιμές πετρελαίου, (4) στην οικονομική εμπιστοσύνη, (5) στην εισροή μεταναστών / ξένων εργατών, (6) στις διεθνείς χρηματαγορές.

Λόγω του μεγάλου αριθμού παραμέτρων που εμπλέκονται σε συστήματα εξισώσεων για τομείς της οικονομίας, θα μπορούσαν να εξεταστούν εναλλακτικές μέθοδοι εκτίμησης που περιορίζουν τις διαστάσεις του συστήματος (Bayesian VAR).

Από την ανάλυση θα εξαχθούν συμπεράσματα για το ποιοι τομείς είναι πιο ευάλωτοι σε μη αναμενόμενες αλλαγές στο μακροοικονομικό περιβάλλον, ποιοι τομείς επηρεάζονται περισσότερο από εγγενείς αναταραχές, και πώς οι τελευταίες επηρεάζουν την παραγωγή στους υπόλοιπους τομείς. Η έρευνα αναμένεται ότι θα προσθέσει στην κατανόηση των αδυναμιών που παρουσιάζουν κάποιοι κλάδοι, καθώς και των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των τομέων ούτως ώστε να προωθούνται οι κατάλληλες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις.

II.2.4 Μοντελοποίηση της αστάθειας (volatility) στις τιμές κατοικιών

Υπεύθυνος: Χρήστος Σάββα

Οι τιμές των ακινήτων διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην οικονομία μιας χώρας, καθώς αποτελούν πηγή ανάπτυξης αλλά και οικονομικών διαταραχών – κρίσεων. Πέραν όμως από τις τιμές των ακινήτων, ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο παίζει και η αστάθεια (volatility) που παρουσιάζουν, κυρίως λόγω της αβεβαιότητας που δημιουργείται στην αγορά. Η αβεβαιότητα μπορεί να προκληθεί από διάφορα γεγονότα όπως, φιλελευθεροποίηση (financial liberalization) ή κατάρρευση των αγορών (market crashes), αλλαγές στην κυβερνητική πολιτική, μεταξύ άλλων.

Οι κύριες επιπτώσεις που προκύπτουν από την αβεβαιότητα στην αγορά ακινήτων συμπεριλαμβάνουν την αλλαγή στις καταναλωτικές δαπάνες που κάνουν τα νοικοκυριά, την τάση τους να υπερδανείζονται για την απόκτηση κατοικίας, τη δημιουργία φούσκας όσον αφορά στις τιμές, την αύξηση του κινδύνου

κατάρρευσης της οικονομίας λόγω της συσχέτισης της αγοράς ακινήτων με τον οικονομικό κύκλο, τη σταθερότητα και την ανάπτυξη της οικονομίας.

Με βάση τα πιο πάνω, γίνεται αντιληπτό ότι η επιτυχής περιγραφή της αστάθειας των μεταβολών στις τιμές των κατοικιών είναι σημαντική για διάφορους λόγους. Πρωτίστως, είναι σημαντική γιατί η αβεβαιότητα που περιβάλλει οποιοδήποτε κεφαλαιουχικό στοιχείο καθορίζει την τιμή του. Επομένως, γνωρίζοντας αυτήν την αστάθεια μπορεί να γίνει καλύτερη εκτίμηση της αξίας του. Επιπλέον, η σωστή μοντελοποίηση αβεβαιότητας είναι σημαντική για τον καθορισμό σωστής οικονομικής πολιτικής, η οποία θα βοηθήσει στη σταθερότητα της αγοράς κατοικιών και, κατ' επέκταση, της οικονομίας.

Στη μελέτη αυτή θα χρησιμοποιηθεί ο δείκτης τιμών ακινήτων διαφόρων χωρών, όπως αυτός καταγράφεται στα στοιχεία της EuroStat και θα γίνει προσπάθεια μοντελοποίησης της αστάθειας των τιμών των ακινήτων χρησιμοποιώντας τα οικονομετρικά μοντέλα ARCH, GARCH και Markov Switching.

Τα αποτελέσματα της μελέτης αναμένεται να βοηθήσουν στη σύγκριση της Κύπρου με άλλες ευρωπαϊκές χώρες και στην εξαγωγή συμπερασμάτων για καλύτερες πολιτικές στον τομέα των ακινήτων στην Κύπρο.

II.2.5 Τριμηνιαίοι δείκτες τιμών ακινήτων ΚΟΕ

Υπεύθυνοι: Σοφία Ανδρέου και Πάνος Πασιαρδής

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟ

Η οικονομική κρίση στην Κύπρο έκανε πιο επιτακτική την ανάγκη για την ανάπτυξη εργαλείων για την παρακολούθηση των αλλαγών στην αγορά ακινήτων, όπου οι εξελίξεις είναι σημαντικές παράμετροι τόσο για τις αποφάσεις του ιδιωτικού τομέα (επενδυτές, εμπορικές τράπεζες), όσο και για τη χάραξη πολιτικής (κυβέρνηση, κεντρική τράπεζα).

Η συστηματική μέτρηση των τιμών των ακινήτων μέσω της κατασκευής εξειδικευμένων δεικτών μπορεί, μεταξύ άλλων:

- να οδηγήσει σε πιο τεκμηριωμένη λήψη αποφάσεων από τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά,
- να παρέχει πολύτιμα εργαλεία στις εμπορικές τράπεζες τόσο για τον έγκαιρο εντοπισμό σε ανοίγματα δανειακών χαρτοφυλακίων όσο και σε θέματα αξιολόγησης των κεφαλαιακών αποθεμάτων τους, και
- να βοηθήσει τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής σε θέματα μακροοικονομικής πολιτικής, καθώς και στο σχεδιασμό των συστημάτων φορολογίας του κράτους.

Στο ΚΟΕ έχει κατασκευαστεί βάση δεδομένων η οποία ξεκινά από το 2000 και βασίζεται σε συνεχείς ελέγχους για τη διασφάλιση της ποιότητας συλλογής των πρωτογενών στοιχείων. Η βάση δεδομένων αποτελείται από τις ζητούμενες τιμές (asking prices) και διάφορα χαρακτηριστικά του ακινήτου, όπως τύπος (κατοικία, διαμέρισμα, οικόπεδο, χωράφι κλπ.), επαρχία (πόλη/χωριό, περιοχή), εμβαδόν (τετραγωνικά μέτρα), αριθμός δωματίων κλπ. Τα πρωτογενή στοιχεία συλλέγονται σε μηνιαία βάση από αγγελίες που δημοσιεύονται σε ευρείας κυκλοφορίας ελληνόφωνες και αγγλόφωνες εφημερίδες στην Κύπρο (Φιλελεύθερος, Πολίτης, Χρυσές Ευκαιρίες και Cyprus/Sunday Mail). Το ΚΟΕ έχει, επίσης, αναπτύξει τη μεθοδολογία κατασκευής δεικτών τιμών ακινήτων με βάση την ωφελμιστική προσέγγιση (hedonic approach). Ταυτόχρονα με τον υπολογισμό του μεγέθους της τριμηνιαίας (ποσοστιαίας) μεταβολής των δεικτών, η μεθοδολογία αυτή επιτρέπει και την εκτίμηση της στατιστικής σημαντικότητας (αξιοπιστίας) της μεταβολής.

Το ΚΟΕ στοχεύει στη: (α) συνεχή ενημέρωση της βάσης δεδομένων των τιμών ακινήτων και (β) συστηματική εκτίμηση τριμηνιαίων δεικτών τιμών για το σύνολο της κυπριακής αγοράς οικιστικών ακινήτων και γης, καθώς και κατά τύπο (κατοικίες, διαμερίσματα, οικόπεδα-χωράφια κλπ.) και επαρχία. Θα δημοσιεύεται δελτίο σε τριμηνιαία βάση όπου θα παρουσιάζονται οι τελευταίες εκτιμήσεις των τιμών των ακινήτων στην Κύπρο. Απώτερος στόχος είναι η επέκταση των εκτιμήσεων ούτως ώστε να περιλαμβάνουν προβλέψεις των τιμών των ακινήτων βραχυχρόνια.

Πίνακας παραδοτέων Τομέα Μακροοικονομικών Προβλέψεων και Ανάλυσης

Τίτλος	Είδος
Οικονομικές Προοπτικές	Τριμηνιαίο Δελτίο
Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας	Μηνιαίο Δελτίο
Προβλέψεις ρυθμού ανάπτυξης τομέων της κυπριακής οικονομίας	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής/Ανάλυσης
Μακροοικονομετρικό μοντέλο τομέων της κυπριακής οικονομίας	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής/Ανάλυσης
Τριμηνιαίοι δείκτες τιμών ακινήτων ΚΟΕ	Τριμηνιαίο Δελτίο
Μοντελοποίηση της αστάθειας (volatility) στις τιμές κατοικιών	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής

II.3 ΤΟΜΕΑΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Συντονιστής: Χριστόφορος Πισσαρίδης

II.4 ΑΛΛΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Συντονιστής: Έλενα Ανδρέου

II.4.1 Ασύμμετρη προσαρμογή λιανικών τιμών καυσίμων στην Κύπρο και την Ευρώπη

Υπεύθυνος: Σωφρόνης Κληρίδης

Οι τιμές των καυσίμων αποτελούν μόνιμο θέμα δημόσιας συζήτησης και συχνά ακούγονται καταγγελίες για ύπαρξη καρτέλ στην αγορά.

Οι καταγγελίες βασίζονται συνήθως στον ισχυρισμό ότι στην αγορά παρουσιάζεται το φαινόμενο γνωστό ως “rockets and feathers”. Ότι δηλαδή οι τιμές των καυσίμων στη λιανική αγορά ανταποκρίνονται αμέσως σε αυξήσεις στις διεθνείς τιμές του πετρελαίου (ανεβαίνουν σαν ρουκέτες), ενώ αντίθετα πέφτουν πολύ αργά (σαν πούπουλα) όταν οι διεθνείς τιμές πέσουν. Με πιο επιστημονικούς όρους, το φαινόμενο αυτό ονομάζεται ασύμμετρη προσαρμογή των λιανικών τιμών σε αυξομειώσεις της διεθνούς τιμής.

Το φαινόμενο έχει γίνει αντικείμενο μελέτης σε πολλές χώρες και σε αρκετές περιπτώσεις – όχι όμως όλες – οι έρευνες έχουν τεκμηριώσει την ύπαρξη του φαινομένου. Μια τέτοια μελέτη που δημοσιεύτηκε στο Cyprus Economics Policy Review το 2010 κάλυψε και την Κύπρο. Από την ανάλυση προέκυψαν κάποιες ενδείξεις ασύμμετρης προσαρμογής, όμως τα αποτελέσματα δεν ήταν στατιστικά σημαντικά.

Σκοπός μας είναι να επαναλάβουμε την ανάλυση με πιο πρόσφατα δεδομένα. Στα έξι χρόνια που έχουν περάσει από την προηγούμενη ανάλυση οι τιμές των καυσίμων παρουσίασαν πολύ μεγάλες διακυμάνσεις. Αν το φαινόμενο «ρουκέτες και πούπουλα» υπάρχει, είναι πιο εύκολο να τεκμηριωθεί σε περιόδους μεγάλων και συχνών διακυμάνσεων στις τιμές. Σημαντική καινοτομία είναι ότι αυτή τη φορά έχουμε στη διάθεσή μας τιμές Platts, οι οποίες αντικατοπτρίζουν καλύτερα το κόστος των εταιρειών εισαγωγής καυσίμων από τις τιμές Brent που χρησιμοποιούνται στις περισσότερες μελέτες (όπως και στην παλαιότερη δική μας). Η ανάλυση θα γίνει με μοντέλο διόρθωσης σφάλματος (error correction model) το οποίο έχει χρησιμοποιηθεί κατά κόρον στη διεθνή βιβλιογραφία για την ανάλυση του φαινομένου.

Πέραν της οικονομετρικής ανάλυσης θα γίνει διαχρονική ανάλυση των τιμών των καυσίμων στην Κύπρο σε σύγκριση με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δημοσιεύει εβδομαδιαία στοιχεία για τις τιμές διαφόρων ειδών καυσίμων, με και χωρίς τη φορολογία, σε όλες τις χώρες-μέλη.

Η ανάλυση των δεδομένων αναμένεται να δείξει πού βρίσκονται οι τιμές στην Κύπρο σε σχέση με άλλες χώρες και αν η σχετική θέση της Κύπρου έχει αλλάξει τα τελευταία χρόνια.

II.4.2 Τα εμπειρικά γεγονότα της οικονομικής ανισότητας και κοινωνικών ευκαιριών στην Κύπρο

Υπεύθυνος: Άντρος Κούρτελλος

Ένα κεντρικό εύρημα στη διεθνή βιβλιογραφία είναι ότι τουλάχιστον το 50% της ανισότητας κατά τη διάρκεια της ζωής οφείλεται σε παράγοντες που είναι γνωστοί στα άτομα από την ηλικία των 18. Επομένως, από τη σκοπιά της οικονομικής πολιτικής η ερώτηση κλειδί είναι, πόσο πιο εύκολο είναι να εξαλειφθούν οι αρνητικές επιδράσεις των μειονεκτημάτων σε νεαρές ηλικίες (<18); Με άλλα λόγια είναι καλύτερα να γίνεται προδιανομή αντί αναδιανομή του εισοδήματος έτσι ώστε όλα τα νέα άτομα να έχουν ίσες ευκαιρίες αναπτύσσοντας όλες τις λειτουργικές τους ικανότητες; Σύμφωνα με την πρόσφατη έρευνα του James Heckman και συνεργατών αυτές οι λειτουργικές ικανότητες δεν περιορίζονται σε γνωστικές δεξιότητες (π.χ. IQ), αλλά περιλαμβάνουν και μη-γνωστικές δεξιότητες (π.χ., χαρακτήρας), καθώς και αποθέματα υγείας (ψυχική και σωματική). Χρησιμοποιώντας την έννοια της δυναμικής

συμπληρωματικότητας (συνέργειας) έχει αποδειχθεί ότι η βέλτιστη επενδυτική στρατηγική είναι η ανακατανομή των πόρων προς μειονεκτούντα παιδιά σε βρεφική και νηπιακή ηλικία, η οποία ακολουθείται με επενδύσεις στη σχολική και εφηβική ηλικία.

Σε αυτή τη μελέτη θα καταγραφούν τα εμπειρικά γεγονότα της οικονομικής ανισότητας και κοινωνικών ευκαιριών στην Κύπρο με στόχο τα ακόλουθα:

- Να μελετηθεί η σχέση της διαστρωματικής ανισότητας με τη διαγενεακή ανισότητα. Η ύπαρξη αυτής της σχέσης, που έχει ονομαστεί *The Great Gatsby Curve*, έχει προκαλέσει σοβαρές ανησυχίες σε κύκλους οικονομικής πολιτικής αν αυτή δεν εκφράζει μόνο συνάφεια αλλά και σχέση μεταξύ αιτίου και αιτιατού.
- Να εξεταστεί κατά πόσο η διαστρωματική μεταβλητότητα μπορεί να μας πληροφορήσει για τη διαχρονική τάση της οικονομικής και διαγενεακής ανισότητας.
- Να γίνει μια ανάλυση των κοινωνικοοικονομικών διαχωρισμών όπως για παράδειγμα της υγείας, εκπαίδευσης, εγκληματικότητας κ.α.
- Θα μελετηθεί ο ρόλος της διαχρονικής τάσης του επιλεκτικού ζευγαρώματος και του σχήματος της οικογένειας στην οικονομική ανισότητα ανάμεσα στα νοικοκυριά.

Π.4.3 Οι οικονομικές προσδοκίες υποψήφιων φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Υπεύθυνος: Μαρία Ηλιοφώτου

Στα οικονομικά της εκπαίδευσης, αποδίδεται μεγάλη σημασία στη διερεύνηση των οικονομικών προσδοκιών των φοιτητών ή/και υποψήφιων φοιτητών. Η διερεύνηση των οικονομικών προσδοκιών των φοιτητών συνδέεται με προσπάθειες επιβεβαίωσης της θεωρίας του ανθρώπινου κεφαλαίου σε σχέση με την αντιμετώπιση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως επένδυσης σε ανθρώπινο κεφάλαιο. Παράλληλα, η έρευνα στο συγκεκριμένο θέμα μπορεί να αξιοποιηθεί από άτομα και οργανισμούς που εμπλέκονται στη διαμόρφωση εκπαιδευτικής πολιτικής σε θέματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Π.χ. η έρευνα μπορεί να καταδείξει το βαθμό στον οποίο οι φοιτητές/υποψήφιοι φοιτητές έχουν επαρκή πληροφόρηση ή/και ρεαλιστικές προσδοκίες για τα δεδομένα που επικρατούν στην αγορά εργασίας. Οι μέχρι τώρα έρευνες για το θέμα ασχολήθηκαν με τον υπολογισμό υποκειμενικών συντελεστών απόδοσης (*perceived rates of return*) χωρίς ιδιαίτερη αναφορά στις επιλογές των φοιτητών ως προς τη χώρα και το ίδρυμα σπουδών ενώ μικρός αριθμός ερευνών έχει μελετήσει την επίδραση του κλάδου σπουδών στις οικονομικές προσδοκίες των φοιτητών.

Σκοπός της προτεινόμενης έρευνας είναι η μελέτη των οικονομικών προσδοκιών των υποψήφιων φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο. Συγκεκριμένα, θα διερευνηθούν τα ακόλουθα:

1. Οι υποκειμενικοί συντελεστές απόδοσης για την απόκτηση πανεπιστημιακού διπλώματος όπως προκύπτουν από τις εκτιμήσεις των υποψήφιων φοιτητών για το κόστος και το όφελος που συνδέεται με φοίτηση (ή μη φοίτηση) σε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Θα γίνει σύγκριση των συντελεστών απόδοσης που αναμένουν φοιτητές που θα φοιτήσουν σε διαφορετικές χώρες, κλάδους σπουδών και πανεπιστημιακά ιδρύματα.
2. Οι οικονομικές προσδοκίες των υποψήφιων φοιτητών ως προς την εργοδότησή τους μετά την αποφοίτησή τους από την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Θα μελετηθεί ο βαθμός στον οποίο οι υποψήφιοι φοιτητές αναμένουν ότι θα αντιμετωπίσουν ανεργία ή/και υποαπασχόληση μετά το τέλος των σπουδών τους. Όπως πιο πάνω, θα γίνει σύγκριση των προσδοκιών των φοιτητών σε σχέση με χώρες, κλάδους σπουδών και πανεπιστημιακά ιδρύματα.

Για τη διερεύνηση των πιο πάνω, θα αξιοποιηθούν στοιχεία από μεγάλη έρευνα σε τελειόφοιτους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (μαθητές Γ' Λυκείου) στην Κύπρο. Η διερεύνηση των οικονομικών προσδοκιών των υποψήφιων φοιτητών θα οδηγήσει στην εκτίμηση του βαθμού στον οποίο οι επιλογές των φοιτητών ως προς τη χώρα, κλάδο και ίδρυμα σπουδών επηρεάζουν τις οικονομικές προσδοκίες τους. Με τη χρήση οικονομετρικής ανάλυσης, θα διαφανεί, επίσης, η σχέση αναμενομένων συντελεστών απόδοσης με παράγοντες όπως το φύλο, η επίδοση των μαθητών κ.τ.λ.

Τα αποτελέσματα της έρευνας θα είναι ιδιαίτερα χρήσιμα για τη διαμόρφωση εκπαιδευτικής πολιτικής από ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο. Στην περίπτωση του Πανεπιστημίου Κύπρου, τα στοιχεία παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον αφού θα διαφανεί ο βαθμός στον οποίο οι φοιτητές που το επιλέγουν αναμένουν διαφορετικούς συντελεστές απόδοσης σε σχέση με φοιτητές που επιλέγουν άλλα ιδρύματα στην Κύπρο ή το εξωτερικό.

II.4.4 Μακροχρόνιος ενεργειακός σχεδιασμός στην Κύπρο

Υπεύθυνος: Θεόδωρος Ζαχαριάδης

Το παρόν έργο αποτελεί συνέχεια της δραστηριότητας των προηγούμενων ετών, αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύτηκαν στο ενημερωτικό δελτίο του ΚΟΕ και το περιοδικό *Cyprus Economic Policy Review* κατά το 2014 και το 2015. Πρόκειται για την αναθεώρηση και επέκταση μελέτης για το μακροχρόνιο ενεργειακό σχεδιασμό της Κύπρου, η οποία συμβάλλει στην αντίστοιχη αναθεώρηση των Σχεδίων Δράσης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και την Εξοικονόμηση Ενέργειας που αναμένεται να ετοιμάσει εντός του 2017 το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού. Συγκεκριμένα, προβλέπονται οι εξής εργασίες:

1. Επικαιροποίηση των σεναρίων που χρησιμοποιούνται στα προαναφερθέντα Σχέδια Δράσης και επέκταση σε περαιτέρω σεναρία μελλοντικής εξέλιξης, ιδίως αναφορικά με το οικονομικά εφικτό και το μέγιστο δυνατό δυναμικό εξοικονόμησης ενέργειας σε κάθε τομέα της οικονομίας (βιομηχανία, οικιακός τομέας, τριτογενής τομέας, μεταφορές).
2. Διενέργεια προβλέψεων της συνολικής ακαθάριστης και πρωτογενούς κατανάλωσης ενέργειας στην Κύπρο από συμβατικές και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ανά καύσιμο και ανά τομέα μέχρι το έτος 2050.
3. Καθορισμός του εθνικού στόχου εξοικονόμησης πρωτογενούς ενέργειας της Κύπρου για το έτος 2030, με βάση τις πρόσφατες μακροοικονομικές και νομοθετικές εξελίξεις και τη δέσμευση των ευρωπαϊκών ηγετών του Οκτωβρίου 2014 για περαιτέρω μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο ενεργειακό σύστημα της Ευρώπης έως το 2030.
4. Διενέργεια προβλέψεων των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα από τους τομείς τελικής χρήσης ενέργειας, και διερεύνηση της δυνατότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας να επιτύχει τους στόχους της ΕΕ για τα έτη 2030 και 2050.

Π.4.5 Ερευνητικό πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας (ERC-PoC) “MONITOR”

Υπεύθυνος: Έλενα Ανδρέου

A new omitted variables test for discrete choice models

Η εργασία αυτή βασίζεται στη μεθοδολογία που δημοσιεύθηκε σε προηγούμενες εργασίες μας πρόσφατα στο Journal of Econometrics και Review of Economics and Statistics και παρουσιάζει ένα εναλλακτικό γενικό πλαίσιο για την ανάπτυξη της ασυμπτωτικής κατανομής των στατιστικών ελέγχων για τα κατάλοιπα (residuals) οικονομετρικών μοντέλων. Σε αυτή την εργασία έχουμε αναπτύξει ένα νέο έλεγχο για μεταβλητές που έχουν παραλειφθεί από μοντέλα διακριτών επιλογών. Η ασυμπτωτική θεωρία αυτών των μοντέλων αναπτύσσεται στο πλαίσιο γενικών υποθέσεων. Κάποια αρχική προσομοίωση δείχνει ότι ο νέος προτεινόμενος έλεγχος έχει καλό μέγεθος και βελτιωμένη ισχύ σε σύγκριση με τους σημερινούς ελέγχους στη βιβλιογραφία.

Πίνακας παραδοτέων Άλλων Ερευνητικών Προγραμμάτων

Τίτλος	Είδος
Ασύμμετρη προσαρμογή λιανικών τιμών καυσίμων στην Κύπρο και την Ευρώπη	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής
Τα εμπειρικά γεγονότα της οικονομικής ανισότητας και κοινωνικών ευκαιριών στην Κύπρο	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής
Οι οικονομικές προσδοκίες υποψήφιων φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε σχέση με τη χώρα, τον κλάδο και το ίδρυμα σπουδών	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής
Μακροχρόνιος ενεργειακός σχεδιασμός στην Κύπρο	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ 2016

ΔΟΚΙΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ/ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Αριθμός	Τίτλος	Συγγραφέας
01-16	The Cypriot GMI scheme and comparisons with other European countries	C. Koutsampelas
02-16	The Output Gap in Cyprus and EU-28	A. Polycarpou
03-16	Estimates of Public, Housing and Other Private Sectors Net Capital Stocks for the Cyprus Economy: 1995Q1-2015Q4	A. N. Michail M. C. Polemidiotis
04-16	The CypERC property price index: Data and estimation methods	C. Karagiannakis P. Pashardes N. Pashourtidou S. N. Andreou
05-16	The role of survey data in the construction of short-term GDP growth forecasts	C. Papamichael N. Pashourtidou
06-16	Factors Affecting Housing Prices: International Evidence	C. S. Savva
07-16	Proposal for a Green Tax Reform in Cyprus	T. Zachariadis
08-16	Integrating and Assessing Economic Evidence under Cyprus Competition Law: Case Comment on the Cyprus Commission for the Protection of Competition Decision No. 42/2014	S. Theodotou S. Clerides
09-16	Low Socioeconomic Status Students in Higher Education: Entry, Academic Attainment and Earnings Expectations	M. Eliophotou N. Pashourtidou
10-16	Factors that affect productivity and economic growth of European countries	T. Mamuneas E. Ketteni
11-16	Infrastructure and productivity growth	T. Mamuneas E. Ketteni

ΑΡΘΡΑ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ 'CYPRUS ECONOMIC POLICY REVIEW'

Volume 10	Τίτλος	Συγγραφέας
Number 1 June 2016	The Cypriot GMI Scheme and Comparisons with other European Countries	C. Koutsampelas
	Recent trends in the Cypriot Electronic Communications Sector	S. Clerides C. Karagiannakis
	Comparisons of Productivity among European Sectors and Cyprus: The Case of Tourism Sector	T. Mamuneas E. Ketteni
	Estimates of Public, Housing and Other Private Sectors Net Capital Stocks for the Cyprus Economy: 1995Q1-2015Q4	N. A. Michail M. C. Polemidiotis
	The Output Gap in Cyprus and EU-28	A. Polycarpou
Number 2 December 2016	A Decade Long Economic Crisis: Cyprus versus Greece	G. A. Hardouvelis I. Gkionis
	Fiscal Federalism: Public Goods, Transfers, and Common Pools	J.V. Hagen
	The Role of Survey Data in the Construction of Short-term GDP Growth Forecasts	C. Papamichael N. Pashourtidou
	Integrating and Assessing Economic Evidence under Cyprus Competition Law: Case Comment on the Cyprus Commission for the Protection of Competition Decision No. 42/2014	S. Theodotou S. Clerides
	Proposal for a Green Tax Reform in Cyprus	T. Zachariadis

ΑΡΘΡΑ ΣΤΟ ΔΕΛΤΙΟ 'ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ'

Τεύχος	Τίτλος	Συγγραφέας
Αρ. 32 Μάρ.2016	Τριμηνιαίος δείκτης τιμών ακινήτων του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών: Δεδομένα και μέθοδοι εκτίμησης	Σ. Ανδρέου
	Συγκρίσεις παραγωγικότητας ανάμεσα σε ευρωπαϊκές χώρες και την Κύπρο: Η περίπτωση του τουριστικού τομέα	Ε. Κεττένη Θ. Μαμουνάς
	Πώς μπορεί η Κύπρος να επιτύχει τις δεσμεύσεις της για την ενέργεια και την κλιματική αλλαγή; Η σημασία ενός «φόρου άνθρακα»	Θ. Ζαχαριάδης
	Το πρόγραμμα προσαρμογής της Κύπρου: αναγκαιότητα ή λάθος φάρμακο;	Α. Χαραλάμπους
	Ποια καινοτόμο πολιτική για τη νεολαία στην εποχή της παρατεταμένης λιτότητας; Η περίπτωση της Ελλάδας	Μ. Πετμετζίδου Π. Πολυζωίδης
	Επιπτώσεις στο ρυθμό αλλαγής του Δείκτη Τιμών Κατοικιών σε αλλαγές μακροοικονομικών μεταβλητών: Η περίπτωση της Κύπρου	Χ. Σ. Σάββα
Αρ. 33 Οκτ.2016	Πράσινη Φορολογική Μεταρρύθμιση στην Κύπρο	Θ. Ζαχαριάδης
	Μακροοικονομικοί παράγοντες που επηρεάζουν τις τιμές κατοικιών	Χ. Σάββα
	Το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα στην Κύπρο και συγκρίσεις με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες	Χ. Κουτσαμπέλας
	Πρόσφατες τάσεις στον κλάδο των ηλεκτρονικών επικοινωνιών στην Κύπρο	Σ. Κληρίδης Χ. Καραγιαννάκης
	Εκτιμήσεις κεφαλαιουχικού αποθέματος κατά δημόσιο, στεγαστικό και ιδιωτικό τομέα για την κυπριακή οικονομία: 1995Q1-2015Q4	Ν. Μιχαήλ Μ. Πολεμιδιώτης
	Παραγωγικό χάσμα στην Κύπρο και ΕΕ-28	Α. Πολυκάρπου

2016

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Πρόεδρος: Γεώργιος Συρίχας

Εκτελεστικός Σύμβουλος Κεντρικής Τράπεζας

Μέλη: Μάριος Κληρίδης

Οικονομολόγος, Πρώην Διευθυντής Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας

Μιχάλης Μιχαήλ

Καθηγητής, Τμήμα Οικονομικών, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Γιώργος Παντελή

*Επικεφαλής Διεύθυνσης Οικονομικών Μελετών και Θεμάτων Ευρωπαϊκής Ένωσης,
Υπουργείο Οικονομικών*

Πάνος Πασιαρδής

Διευθυντής ΚΟΕ, Καθηγητής, Τμήμα Οικονομικών, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Γιάννης Τιρκίδης

Ανώτερος Οικονομολόγος, Συγκρότημα Τράπεζας Κύπρου

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: Πάνος Πασιαρδής

Μέλη:

Έλενα Ανδρέου

Σωφρόνης Κληρίδης

Άντρος Κούρτελλος

Θεοφάνης Μαμουνέας

Χριστόφορος Πισσαρίδης

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Θεόδωρος Ζαχαριάδης

Μαρία Ηλιοφώτου

Χρήστος Σάββα

Η ετήσια έκθεση είναι διαθέσιμη και σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα του ΚΟΕ:

<http://www.ucy.ac.cy/erc/el/>

2017

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Πρόεδρος: Γεώργιος Συρίχας

Εκτελεστικός Σύμβουλος Κεντρικής Τράπεζας

Μέλη:

Έλενα Ανδρέου

Διευθύντρια ΚΟΕ, Καθηγήτρια, Τμήμα Οικονομικών, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Μάριος Κληρίδης

Οικονομολόγος, Πρώην Διευθυντής Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας

Μιχάλης Μιχαήλ

Καθηγητής, Τμήμα Οικονομικών, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Γιώργος Παντελή

Επικεφαλής Διεύθυνσης Οικονομικών Μελετών και Θεμάτων Ευρωπαϊκής Ένωσης, Υπουργείο Οικονομικών

Πάνος Πασιαρδής

Ομότιμος Καθηγητής, Τμήμα Οικονομικών, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Γιάννης Τιρκίδης

Ανώτερος Οικονομολόγος, Συγκρότημα Τράπεζας Κύπρου

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: Έλενα Ανδρέου

Μέλη:

Νίκος Θεοδωρόπουλος Σωφρόνης Κληρίδης Άντρος Κούρτελλος

Θεοφάνης Μαμουνέας Πάνος Πασιαρδής Χριστόφορος Πισσαρίδης

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Θεόδωρος Ζαχαριάδης Μαρία Ηλιοφώτου Χρήστος Σάββα

Η ετήσια έκθεση είναι διαθέσιμη και σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα του ΚΟΕ:

<http://www.ucy.ac.cy/erc/el/>